

AKCIONI PLAN RASELJAVANJA

Rekonstrukcija i modernizacija železničke pruge Niš – Dimitrovgrad

- Komponenta Sićevo – Dimitrovgrad -

DEONICA STANIČENJE – DIMITROVGRAD

SADRŽAJ

1. UVOD.....	7
2. PRINCIPI, CILJEVI I ZADACI APR-a	10
3. OPIS PROJEKTA.....	11
4. UTICAJI RASELJAVANJA.....	13
4.1. Uticaji pribavljanja zemljišta	13
4.2. Uticaji na objekte pogođene Projektom.....	15
4.3. Privredna društva i poljoprivrednici pogođeni Projektom.....	15
4.4. Privremeni uticaji na nepokretnu imovinu	15
4.5. Trajna ograničenja korišćenja zemljišta	16
4.6. Trajno zatvaranje prelaza u nivou	16
4.7. Uticaj Projekta na ranjive grupe	17
5. PODOBNOST I PRAVO NA NAKNADU	19
6. SOCIO-EKONOMSKO ISTRAŽIVANJE	22
6.1. Metodologija i obim istraživanja.....	22
6.2. Demografski profil, obrazovanje, zaposlenost i prihodi anketiranih LPP.....	25
6.3. Pravo na nepokretnu imovinu i uticaji eksproprijacije.....	27
6.4. Sklonosti i planovi LPP u vezi sa naknadama	31
6.5. Informisanost o pravima i percepcija Projekta	33
6.6. Procena ranjivosti domaćinstava planiranih za preseljenje	34
6.7. Privredni subjekti pogođeni eksproprijacijom.....	35
6.8. Rezime ključnih socio-ekonomskih nalaza	35
7. POSTUPAK EKSPROPRIJACIJE I INSTITUCIONALNI ARANŽMANI	37
8. ANGAŽOVANJE ZAINTERESOVANIH STRANA I ŽALBENI MEHANIZAM.....	39
8.1. Angažovanje zainteresovanih strana tokom razvoja nacrtu APR-a.....	39
8.2. Predstojeće aktivnosti angažovanja zainteresovanih strana	39
8.3. Žalbeni mehanizam	40
9. VREMENSKI OKVIR I BUDŽET	42
9.1. Vremenski okvir za implementaciju APR-a	42
9.2. Budžet za implementaciju APR-a	42
10. PRAĆENJE I IZVEŠTAVANJE.....	44
10.1. Aranžmani za praćenje	44
10.2. Izveštavanje o napretku.....	45
11. REZIME NALAZA I OBAVEZA ZA IMPLEMENTACIJU.....	46

Spisak slika

Slika 1 – Karta železničkih koridora Srbije sa prikazom Komponente	7
Slika 2 – Pruga na Deonici koja označava tri faze radova	8
Slika 3 – Karta železničke pruge koja preseca teritorije Opština	11
Slika 4 – Pokrivenost istraživanja pogođenih parcela i objekata	23
Slika 5 – Statistika prebivališta LPP	24
Slika 6 – Distribucija anketiranih LPP preko pogođenih KO	24
Slika 7 – Rodna struktura ispitanih LPP	25
Slika 8 – Starosne kategorije ispitanih LPP	25
Slika 9 – Obrazovna struktura ispitanih LPP	26
Slika 10 – Struktura zaposlenja ispitanih LPP	26
Slika 11 – Glavni izvor prihoda ispitanih LPP	27
Slika 12 – Izvor sekundarnih prihoda ispitanih LPP	27
Slika 13 – Status vlasništva nad nepokretnom imovinom ispitanih LPP	28
Slika 14 – Status zakupa pogođenih parcela	28
Slika 15 – Prisustvo poljoprivrednih kultura i pomoćnih objekata na pogođenom zemljištu	29
Slika 16 – Podaci o zahtevima za eksproprijaciju preostalog dela zemljišta	30
Slika 17 – Procenjena godišnja zarada od eksproprijisanog zemljišta (RSD)	30
Slika 18 – Očekivani uticaj eksproprijacije zemljišta na poljoprivrednu proizvodnju	31
Slika 19 – Sklonosti LPP prema tipu kompenzacije	31
Slika 20 – Zadovoljstvo LPP iznosom ponuđene naknade	32
Slika 21 – Percepcija uticaja naknade na prihod domaćinstva	32
Slika 22 – Trenutni status učešća LPP u procesu kompenzacije	33
Slika 23 – Informisanost LPP o pravima u procesu eksproprijacije	33
Slika 24 – Početni izvori informisanja LPP o Projektu	34

Spisak tabela

Tabela 1 – Javne i privatne zemljišne parcele pogođene eksproprijacijom.....	13
Tabela 2 – Javne i privatne zemljišne parcele pogođene eksproprijacijom (po opštinama).....	14
Tabela 3 – Pružni prelazi u nivou na Deonici planirani za trajno zatvaranje.....	16
Tabela 4 – Matrica prava.....	19
Tabela 5 – Institucionalni aranžmani za implementaciju APR-a	38
Tabela 6 – Vremenski okvir za implementaciju APR-a	42
Tabela 7 – Budžet za eksproprijaciju i implementaciju APR-a.....	42

Spisak Aneksa

Aneks 1 – Vlasništvo nad zemljištem, površina i tip obuhvaćenog zemljišta po Elaboratu o eksproprijaciji
Aneks 2 – Pregled privatnih zemljišnih parcela i statusa procesa eksproprijacije [<i>nije za javno objavljivanje</i>]
Aneks 3 – Materijali za socio-ekonomsko istraživanje - Upitnici
Aneks 4 – Spisak objekata u Opštinama pod uticajem Projekta [<i>nije za javno objavljivanje</i>]
Aneks 5 – Lista ranjivih domaćinstava [<i>nije za javno objavljivanje</i>]
Aneks 6 – Obrazac žalbe
Aneks 7 – Obrazac dnevnika žalbi

Spisak skraćenica

APR	Akcioni plan raseljavanja
OI	Oblast uticaja
KO	Katastarska opština
EIB	Evropska investiciona banka
ŽS	Životna sredina i društvo
EU	Evropska unija
ŽM	Žalbeni mehanizam
VRS	Vlada Republike Srbije
MFI	Međunarodna finansijska institucija/e
JASPERS	Zajednička pomoć za podršku projektima u evropskom regionu
MGSI	Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture
MF	Ministarstvo finansija
NVO	Nevladina organizacija
LPP	Lica pogođena projektom
DPP	Domaćinstvo pogođeno projektom
JIP	Jedinica za implementaciju projekta
PPP	Power Point prezentacija
RS	Republika Srbija
IŽS	Infrastruktura železnice Srbije
TEN-T	Transevropska transportna mreža
OIZB	Okvir za investicije Zapadnog Balkana

Rečnik pojmova

Oblast uticaja	Geografsko područje u kojem se očekuje da projekat izazove direktne i indirektne socio-ekonomske i ekološke uticaje.
Naknada/ Kompenzacija	Isplata u novcu ili davanje u naturi (zameni) radi nadoknade oduzete imovine ili umanjenja/gubljenja prava usled projektnih aktivnosti.
Komponenta	Deo železničke pruge Niš – Dimitrovgrad od Sićeva do Dimitrovgrada, dužine oko 82,5 km.
Konsultacije	Proces razmene informacija, prikupljanja povratnih komentara i/ili predloga od zainteresovanih strana i uvažavanja njihovih stavova prilikom donošenja projektnih odluka, postavljanja ciljeva i definisanja strategija.
Granični datum	Datum nakon kojeg novi korisnici/vlasnici imovine nemaju pravo na naknadu i nakon kojeg se ne prihvataju promene na imovini u smislu procene njihove vrednosti.
Objavlivanje	Proces stavljanja dokumenata na javni uvid.
Raseljavanje (fizičko)	Nevoljni gubitak nepokretne imovine ili ograničavanje pristupa pojedina, domaćinstava ili zajednica zemljištu, imovini, sredstvima ili prirodnim resursima koje koriste, poseduju ili od kojih zavise usled realizacije projekta
Ekonomska raseljavanje	Nevoljni gubitak nepokretne imovine (uključujući zemljište) ili pristupa imovini usled čega dolazi do gubitka prihoda ili sredstava za život, a zbog realizacije projekta
EIB standardi zaštite životne sredine i društva	Skup principa i zahteva koje je uspostavila Evropska investiciona banka radi obezbeđivanja visokih standarda održivosti u projektima koje finansira.
Prava i pogodnosti	Beneficije koje se obezbeđuju pogođenim licima, uključujući naknadu, pomoć i obnovu izvora sredstava za život.
Procena uticaja na životnu sredinu i društvo	Studija koja ocenjuje potencijalne uticaje projekta na životnu sredinu i društvo.
Eksproprijacija	Postupak pribavljanja privatne nepokretne imovine za javne potrebe.

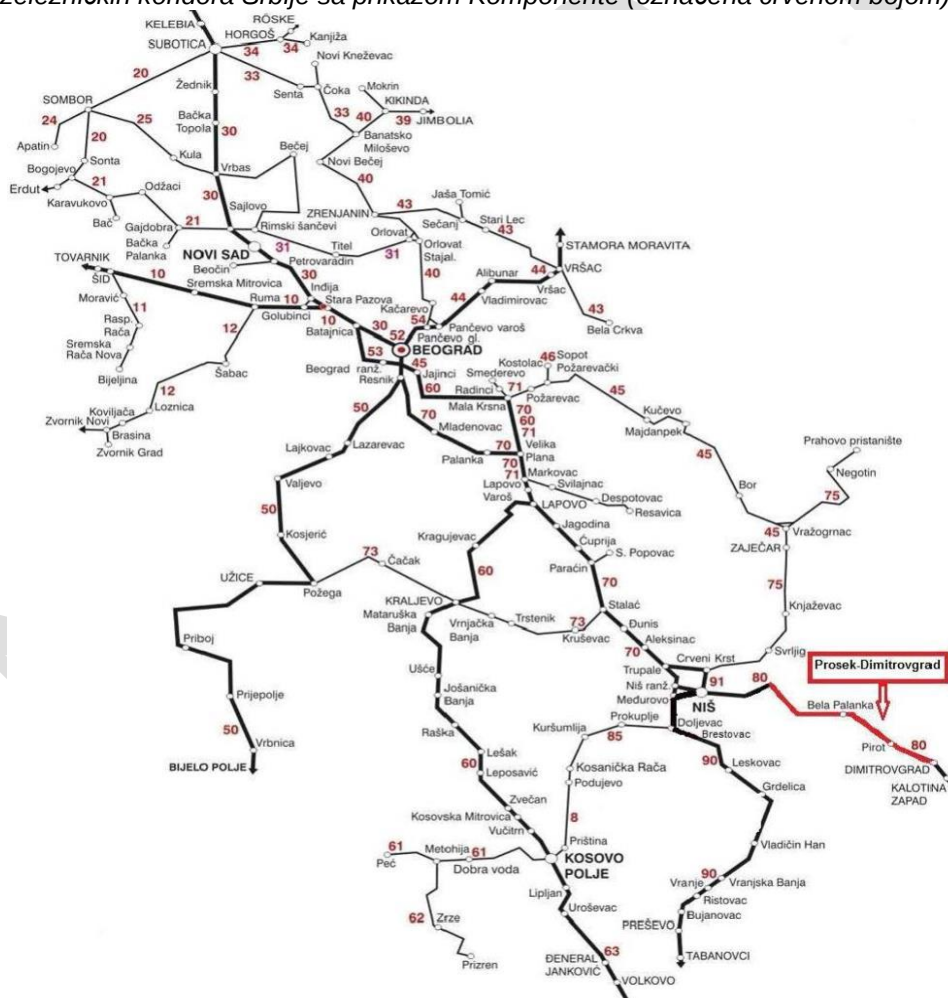
Elaborat o eksproprijaciji	Geodetski dokument koji sadrži podatke o nepokretnostima za koje se predlaže eksproprijacija.
Nevoljno raseljavanje	Raseljavanje koje se vrši bez saglasnosti pogođenih lica zbog razvojnih projekata.
Plan obnove izvora sredstava za život	Mere za obnovu i unapređenje izvora sredstava za život pogođenih lica.
Projekat	Rekonstrukcija i modernizacija železničke pruge Niš – Dimitrovgrad.
Jedinica za implementaciju projekta	Radna jedinica formirana od strane promotera, odgovorna za koordinaciju celokupne realizacije projekta. U ovom slučaju, promoter je organizovan kroz Odeljenje IŽS za sprovođenje EU projekata.
Lice pogođeno projektom	Pojedinac koji je pogođen projektom, uključujući one koji trpe gubitak nepokretne imovine/prava ili narušavanje sredstava za život.
Promoter projekta (korisnik)	Nadležna državna institucija odgovorna za implementaciju projekta, u ovom slučaju Ministarstvo građevinarstva, saobraćaja i infrastrukture Republike Srbije (MGS) i Infrastruktura železnice Srbije (IŽS).
Nadoknada po zamenskoj vrednosti	Metod procene koji obezbeđuje naknadu dovoljnu za zamenu ekspropisane imovine, plus neophodne transakcione troškove povezane sa njenom zamenom.
Preseljenje/ Proces preseljavanja	Organizovan proces obezbeđivanja novih domova, kompenzacija i mera za obnavljanje životnog standarda za ljude pogođene fizičkim raseljavanjem
Plan preseljenja	Dokument kojim se definiše upravljanje uticajima preseljenja, uključujući naknadu i pomoć pogođenim licima.
Pomoć pri preseljenju	Podrška obezbeđena raseljenim licima radi olakšavanja relokacije i obnove izvora sredstava za život.
Deonica	Deo železničke pruge Niš – Dimitrovgrad od Staničenja do železničke stanice Dimitrovgrad, dužine oko 32,5 km.
Zainteresovane strane	Lica ili grupe koje će biti ili je verovatno da će biti direktno ili indirektno pogođene projektom, pozitivno ili negativno, kao i oni subjekti koji mogu imati interes ili uticaj na projekat.
Angažovanje zainteresovanih strana	Širok, inkluzivan i kontinuiran proces komunikacije između korisnika projekta i pogođenih lica i drugih zainteresovanih strana. Obuhvata široko učešće i davanje doprinosa u projektovanju, uključujući javne konsultacije, socijalna istraživanja, objavljivanje dokumenata itd.

1. UVOD

Projekat: U cilju povećanja efikasnosti i bezbednosti železničkog saobraćaja, kao i jačanja nacionalne povezanosti sa evropskim saobraćajnim mrežama, Republika Srbija je poslednjih godina uložila značajna sredstva u rekonstrukciju i modernizaciju svoje železničke infrastrukture. Ova inicijativa se sprovodi kroz različite projekte koji imaju za cilj sveukupno unapređenje železničkih kapaciteta. Subjekt odgovoran za promociju i upravljanje ovim projektima je akcionarsko društvo "Infrastruktura železnica Srbije", osnovano radi upravljanja nacionalnom javnom železničkom infrastrukturuom (u daljem tekstu: **IŽS** ili **Promoter**).

Jedan od najznačajnijih tekućih železničkih projekata u Srbiji, koji se najvećim delom finansira kroz podršku Evropske unije, je Rekonstrukcija i modernizacija železničke pruge Niš - Dimitrovgrad. Železnička pruga Niš - Dimitrovgrad je duga 97 km čini deo panevropskog koridora 10 koji prolazi kroz Srbiju i povezuje je sa Bugarskom. Dana 12. oktobra 2022. godine, IŽS je konzorcijumu preduzeća JV TRACE-CAF-START (u daljem tekstu: **Izvođač**) poverio zadatak rekonstrukcije i modernizacije dela železničke pruge Niš - Dimitrovgrad od Sićeva do Dimitrovgrada, dužine oko 82,5 km (u daljem tekstu: **Komponenta**).

Slika 1 - Karta železničkih koridora Srbije sa prikazom Komponente (označena crvenom bojom)

Rekonstrukcija i modernizacija Komponente će se odvijati u dve glavne faze:

1. Rekonstrukcija infrastrukture koloseka (u toku) i
2. Izgradnja postrojenja elektro vuče i kontaktne mreže, rekonstrukcija signalno-sigurnosnih i telekomunikacionih uređaja sa izgradnjom pratećih postrojenja.

Prva, faza rekonstrukcije, podeljena je u šest faza radova.

Ovaj Akcioni plan raseljavanja (u daljem tekstu: **APR**) pokriva prve tri od šest faza rekonstrukcije i fokusira se na aktivnosti raseljavanja i njihov uticaj na lokalno stanovništvo i zajednice. Oblast koju pokriva ovaj dokument počinje u naselju Staničenje, nastavlja se kroz teritoriju grada Pirota i naselja Sukovo, a završava se u železničkoj stanici Dimitrovgrad (u daljem tekstu: **Deonica**).

Deonica se prostire na 32,55 km i obuhvata dve železničke stanice: Pirost – dužine 1,7 km i Sukovo – dužine 0,9 km, kao i tri faze građevinskih radova na otvoreneim delovima pruge:

- Faza 1 od Staničenja do Pirota – dužine 7,45km;
- Faza 2 od Pirota do Sukova – dužine 12,35km;
- Faza 3 od Sukova do stanice Dimitrovgrad – dužine 10,15km.

Slika 2 – Pruga na Deonici koja označava tri faze radova

Ovaj APR je pripremljen kao odgovor na očekivane društvene uticaje u vezi sa realizacijom Projekta, koji se prvenstveno ogledaju u pribavljanju privatnog zemljišta na području Deonice, što predstavlja najznačajniji negativni društveni uticaj Projekta.

Teritorijalni opseg ovog dokumenta poklapa se sa zonom uticaja Projekta na području Deonice, odnosno sa uskim koridorom postojeće pruge duž kojeg se planira većina građevinskih radova i unutar kojeg se očekuju ključni uticaji raseljavanja.

APR je uzeo u obzir celokupnu železničku i putnu infrastrukturu na području Deonice koja je povezana sa prugom Niš - Dimitrovgrad, navike i potrebe lokalnih zajednica, kao i zemljište i druge resurse koje pogođene zajednice poseduju ili koriste a na koje može uticati Projekat.

Evropska investiciona banka (u daljem tekstu: **EIB**), zajedno sa Investicionim okvirom za Zapadni Balkan, obezbeđuje finansiranje rekonstrukcije i modernizacije pruge na Deonici putem Ugovora o kreditu potpisanog sa Vladom Republike Srbije. Projekat je osmišljen tako da zadovolji zahteve nacionalnog zakonodavstva Srbije ali i ekološke i socijalne standarde EIB-a koji pružaju smernice za njegovu ekološku i socijalnu održivost (u daljem tekstu: **EIB ESS**).

Ovaj dokument sadrži, između ostalog, konkretne podatke, procedure, mere i organizacione odgovornosti u vezi sa preseljenjem lica pogođenih Projektom (u daljem tekstu: **LPP**) na području Deonice i naknadama koje im sledeju. U praksi, primenom ovog APR-a treba da se obezbedi da se otkup privatnog zemljišta i objekata, kao i sva druga ograničenja imovinskih prava neophodnih za radove na Projektu, sprovedu u skladu sa standardima EU.

Izvori podataka: Ovaj APR se zasniva na analizi sledećih glavnih izvora podataka:

- Elaborata o eksproprijaciji koji je prvenstveno korišćen za identifikaciju nepokretne imovine obuhvaćene Projektom i LPP koja ispunjavaju uslove za naknadu;
- Rezultata tekućeg procesa eksproprijacije u Gradu Pirotu i opštini Dimitrovgrad (u daljem tekstu: **Opštine**) na dan 30.04.2025. godine (Aneks 2)¹;
- Rezultata Socio-ekonomskog istraživanja sprovedenog u aprilu 2025. godine (u daljem tekstu: **Istraživanje**);
- Izveštaja o eksproprijaciji i preseljenju koje IŽS dostavlja EIB-u.

Metodologija primenjena tokom pripreme ovog dokumenta kombinuje analizu gore navedenih podataka i procedure i standarde utvrđene u Okvirnoj politici raseljavanja² koju je IŽS usvojila za celu komponentu u februaru 2025. godine (u daljem tekstu: **OPR**). APR sadrži potrebne podatke, procedure, mere i operativne odgovornosti za sprovođenje principa i zadataka predviđenih u OPR.

Istraživanje je sprovedeno između 14. i 30. aprila 2025. godine radi analize tekućih i planiranih postupaka eksproprijacije u pogođenim opštinama, verifikacije stvarnog stanja obuhvaćene nepokretne imovine i karakteristika njenih vlasnika, konsultacija sa ključnim akterima i procene potencijalnih društvenih uticaja raseljavanja zajedno sa odgovarajućim merama kompenzacije i pomoći. Istraživanje je sprovedeno u skladu sa primarnim podacima, EIB ESS i najboljom domaćom praksom.

Da bi se adekvatno procenili očekivani uticaji raseljavanja tokom izrade Istraživanja su korišćene različite metodologije. Shodno tome, razvijena su tri odvojena upitnika: jedan posebno dizajniran da se bavi fizičkim preseljenjem porodica iz svojih domova, a drugi prilagođen slučajevima koji uključuju samo pribavljanje zemljišta. Treći upitnik je razvijen i korišćen za privredne subjekte. Upitnici koji su korišćeni tokom izrade Istraživanja čine Aneks 3 ovog dokumenta.

Glavni nedostatak u pripremi ovog dokumenta bio je ograničen obim dostupnog nacionalnog Izveštaja o proceni uticaja na životnu sredinu (tzv. EIA Izveštaj), koji nije u potpunosti obuhvatio sve društvene aspekte relevantne za Projekat. Da bi se nadoknadio ovaj nedostatak, sprovedena je detaljna analiza raspoložive projektne dokumentacije, koja je upotpunjena terenskim posetama, konsultacijama sa širokim spektrom zainteresovanih strana i primenom najbolje dobre prakse iz sličnih projekata, kao i sveobuhvatnim istraživanjem sprovedenim u prvoj polovini 2025. godine.

Implementacija ovog APR-a je odgovornost Promotera.

¹ Aneks 2 je tabela koja sadrži sve ključne podatke o privatnim zemljišnim parcelama i objektima obuhvaćenih Projektom, njihovim vlasnicima/korisnicima i tekućim postupcima eksproprijacije koji se na njih primenjuje. Istovremeno, ova tabela služi kao alat IŽS za praćenje procesa eksproprijacije u Opštinama.

² OPR je dostupna na sledećem linku: <https://infrazs.rs/wp-content/uploads/2025/02/Resettlement%20Policy%20Framework%20section%20Sicevo-Dimitrovgrad.pdf>

2. PRINCIPI, CILJEVI I ZADACI APR-a

Ključni principi ovog APR-a su:

- Preseljenje i obeštećenje za pogođenu nepokretnu imovinu vrši se u skladu sa važećim zakonodavstvom Republike Srbije i Standardom 6 ESS EIB-a. U slučaju bilo kakvih neslaganja između njih, primenjivaće se viši standard.
- Gubitak zemljišta i stanova (fizičko raseljavanje) i gubitak zemljišta/sredstava za život (ekonomsko raseljavanje) će se svesti na najmanju moguću meru, dok će se svakako izbeći prisilno raseljavanje.
- Sredstva za život i životni standard pogođenih osoba će se poboljšati ili barem vratiti na nivo pre raseljavanja, i to u najkraćem vremenskom roku.
- Naknada se isplaćuje pre oduzimanja imovine, uz isplatu pune zamenske cene, osim u izuzetnim slučajevima i u skladu sa procedurom propisanom Zakonom o eksproprijaciji (kao što su: odsustvo vlasnika, izostanak ostavinskog postupka nakon smrti vlasnika, odbijanje ponuda pravične naknade ili nepojavljivanje na usmenoj raspravi o ponudi naknade, kod dugotrajnih sudskih postupaka u vezi sa imovinom itd).³
- Uticaji privremenog raseljavanja u vezi sa Projektom, kao i sva ograničenja imovinskih prava, moraju se pravilno razmotriti i nadoknaditi.
- EIB ESS će se primenjivati na raseljavanje osoba bez formalnih, tradicionalnih ili prepoznatljivih prava korišćenja zemljišta, pod uslovom da su zauzeli ili koristili zemljište pre krajnjeg datuma.
- Životni uslovi raseljenih ranjivih lica će biti poboljšani do najmanje minimalno prihvatljivog nivoa životnih standarda, obezbeđujući adekvatno stanovanje i sigurnost poseda.
- IŽS će sprovesti mere kako bi se osiguralo da žene imaju jednak pristup sigurnosti poseda, kao i da dobiju naknade pod jednakim uslovima kao i muškarci.
- Pogođene osobe i zajednice će se konsultovati kako bi se olakšalo njihovo učešće u procesima donošenja odluka u vezi sa raseljavanjem. Otkup zemljišta i obezbeđivanje naknade vršiće se uz potpuno obelodanjivanje informacija i smislene konsultacije.
- IŽS će organizovati efikasan Žalbeni mehanizam, u skladu sa zahtevima navedenim u Standardu 2 EIB ESS-a.
- Uspostaviće se procedure za praćenje i evaluaciju sprovođenja ovog APR-a, uz preduzimanje korektivnih mera kada je to potrebno.

Glavni ciljevi ovog APR-a su:

- Smanjiti na minimum negativne uticaje raseljavanja u pogođenom području.
- Uspostaviti efikasan i zakonit okvir za isplatu naknada i pružanje pomoći kod slučajeva neizbežnog raseljavanja LPP.

Zadaci ovog APR-A: Da bi se ovi ciljevi ostvarili u skladu sa gore navedenim principima, ovaj dokument treba da ispuni sledeće ključne zadatke:

- Da opiše projektne aktivnosti u oblasti Deonice i glavne uticaje raseljavanja na pogođeno stanovništvo i zajednice;
- Da sadrži popis pogođene nepokretne imovine, uključujući i vlasnike i korisnike;
- Da predstavi socio-ekonomske karakteristike LPP u odnosu na očekivane uticaje raseljavanja;
- Da opiše postupak eksproprijacije i prava LPP, uključujući konkretne mere kompenzacije i pomoći;
- Da predstavi procedure javnih konsultacija i aranžmane za objavljivanje dokumenata;
- Da definiše institucionalne odgovornosti za implementaciju APR-a, uključujući vremenski okvir implementacije i budžet;
- Da uspostavi procedure za praćenje i izveštavanje o implementaciji APR-a;
- Da predstaviti sažetak ključnih zaključaka i obaveza Promotera u vezi sa implementacijom APR.

Naslovi i sadržaj ovog dokumenta su strukturirani u skladu sa ovim zadacima.

³ U takvim situacijama, Promoter će, uz prethodnu saglasnost Banke, deponovati odgovarajuća sredstva za naknadu na depozitni račun ili slično i nastaviti sa projektnim aktivnostima. Promoter će odmah isplatiti naknadu nakon rešavanja ovih pitanja.

3. OPIS PROJEKTA

Železnička pruga: Koridor 10 je jedan od najznačajnijih panevropskih transportnih koridora koji povezuje Austriju, Mađarsku, Sloveniju, Hrvatsku, Srbiju, Bugarsku, Makedoniju i Grčku. Železnička pruga Niš - Dimitrovgrad izgrađena je u periodu od 1885. do 1888. godine i predstavlja jedinu deonicu Koridora 10 koja se proteže kroz Republiku Srbiju a koja nije elektrificirana. Prema Sporazumu o međunarodnom prevozu robe železnicom iz 1985. godine, pruga Niš - Dimitrovgrad svrstana je u jednu od najznačajnijih međunarodnih magistralnih pruga u Evropi (E 70). Ova železnička pruga je takođe deo koridora Orijent - Istočni Mediteran, koji povezuje Salzburg u Austriji sa Solunom u Grčkoj. Oko 872 km ovog koridora nalazi se u Srbiji, što čini oko 23% ukupne železničke mreže u zemlji.

Nivo usluge i stanje železničke pruge Niš – Dimitrovgrad nisu u skladu sa značajem koji ona ima za srpsku i evropsku železničku mrežu, što je čini neatraktivnom za korisnike i rezultira relativno malim obimom saobraćaja. Shodno tome, rekonstrukcija i modernizacija ove pruge je od izuzetnog nacionalnog, ali i regionalnog značaja, kako za putnički, tako i za teretni železnički saobraćaj.

Pruga preseca Pirotski okrug, koji se nalazi na jugoistoku Srbije, tik uz granicu sa Bugarskom, i gotovo čitavu teritoriju Opština. Pirotski okrug je tradicionalno jedan od ekonomski slabije razvijenih okruga u Srbiji, gde mnogi građani imaju prihode ispod nacionalnog proseka, posebno u ruralnim sredinama. Ovaj region ima niži BDP po stanovniku u odnosu na druge delove Srbije, sa većom stopom nezaposlenosti i velikim oslanjanjem na poljoprivredu. Njegova ekonomija u velikoj meri zavisi od tradicionalnih industrija kao što su izrada obuće, prerada metala i proizvodnja hrane, a suočava se i sa dodatnim izazovima zbog ograničenih stranih investicija. Region se bori sa infrastrukturnim ograničenjima i niskom ekonomskom diverzifikacijom.

Slika 3 – Karta železničke pruge koja preseca teritorije Opština

Obrazloženje projekta: Među važnim železničkim prugama u jugoistočnoj Evropi, železnička pruga Niš - Dimitrovgrad jedina je neelektrificirana uz kratku deonicu na bugarsko-turskoj granici. Pruga ima najniži nivo signalizacije i telekomunikacionog sistema. Nedostatak elektrifikacije i kategorija D3 ograničenja težine su glavni uzroci zastoja na ovoj liniji. Sistem signalizacije i kontrole šina pušten je u rad pre više od 50 godina i zahteva zamenu jer ograničava brzinu putovanja na između 30 km/h i 50 km/h na određenim delovima železničke pruge.

Imajući u vidu navedeno, odlučeno je da nivo kvaliteta ove pruge treba podići u srednjoročnom periodu sveobuhvatnim merama modernizacije. Linija treba da bude popravljena, elektrificirana, opremljena savremenim signalnim, blokadnim i telekomunikacionim uređajima i sposobna za kombinovani transport. Time bi se značajno povećao nivo usluga, te konkurentnost pruge u odnosu na drumski saobraćaj na koridoru i alternativne železničke pravce u jugoistočnoj Evropi.

Radovi: U skladu sa ovim ciljevima, realizacija Projekta obuhvata sledeće osnovne građevinske aktivnosti i očekivane rezultate:

- Obnova i modernizacija pruge - Nadogradnja i rekonstrukcija železničke infrastrukture radi povećanja brzine, sigurnosti i kapaciteta;
- Elektrifikacija pruge - Prelazak sa dizel na električnu vuču radi poboljšanja efikasnosti i održivosti;
- Unapređenje putnih prelaza u nivou - Unapređenje bezbednosti i operativne efikasnosti na ključnim tačkama saobraćajnih raskrsnica duž trase;
- Poboljšanja životne sredine - Smanjenje buke, štetnih emisija i drugih negativnih uticaja na životnu sredinu.

Faza rekonstrukcije predviđa unapređenje železničke pruge za brzine od 70-120 km/h, uz podizanje kategorije koloseka na D4 (22,5t/osovina, 8t/m') i unapređenje teretnog profila koloseka, što obuhvata sledeće radove:

- Kompletna zamena donjeg stroja sa produženjem koloseka;
- Zamena svih propusta i 5 mostova;
- Rekonstrukcija stanica sa korisnim dužinama koloseka od 750 metara;
- Zamena gornjeg stroja i prelazak na šinu 60E1;
- Izgradnja novih platformi na svim službenim mestima;
- Uređenje svih stanica sa izgradnjom pristupnih puteva i parkinga;
- Izgradnja podvožnjaka i nadstrešnica u stanici Pirost;
- Uređenje svih putnih prelaza u nivou, uz upotrebu savremenih rešenja sa gumenim panelima;
- Izgradnja zaštite od buke.

U ovom trenutku u toku su radovi na lokaciji faze 1 (od novembra 2023.) i na lokaciji faze 2 (od marta 2024. godine). Što se tiče lokacije faze 3, zahtev za građevinsku dozvolu podnesen je u novembru 2024. godine i očekuje se da će radovi početi nakon izdavanja dozvole.

Očekivani rezultati: Prema proračunima, kapacitet pruge nakon rekonstrukcije biće povećan za oko 8%. Prosečno smanjenje vremena vožnje voza nakon rekonstrukcije komponente će iznositi:

- Za međunarodni putnički saobraćaj oko 26 min;
- Za domaći putnički saobraćaj oko 16 min;
- Za teretni saobraćaj do 20 min.

Pruga će ostati jednokolosečna, tako da će radovi uglavnom ostati u okviru postojeće trase pruge. Međutim, eksproprijacija privatnog zemljišta će biti neophodna na teritoriji grada Pirota i opštine Dimitrovgrad.

4. UTICAJI RASELJAVANJA

Projektne aktivnosti i građevinski radovi navedeni u prethodnim poglavljima direktno će uticati na imovinska prava određenih kategorija LPP. Stoga ovo poglavlje predstavlja ključne fizičke i ekonomske uticaje pribavljanja nepokretne imovine radi realizacije Projekta u oblasti Deonice. Istraživanje predstavljeno u poglavlju 6 ovog APR-a će dopuniti podatke iz ovog poglavlja i pružiti sveobuhvatan pregled uticaja raseljavanja, kako iz perspektive projektne dokumentacije i tekućih postupaka eksproprijacije, tako i iz pozicije LPP.

Potreba za dodatnim zemljištem izvan postojećeg železničkog koridora (koji je u javnom vlasništvu) prvenstveno proizilazi iz planiranog proširenja pruge, što podrazumeva postavljanje novog sistema odvodnjavanja i izgradnju više od 20 potpornih objekata. Shodno tome, određene zemljišne parcele, zajedno sa pripadajućom imovinom, biće pribavljene za potrebe Projekta, što će rezultirati prvenstveno ekonomskim, a u manjoj mjeri i fizičkim raseljavanjem lica.

4.1. Uticaji pribavljanja zemljišta

Elaborat o eksproprijaciji koji je pripremljen za potrebe Projekta obuhvata 244 parcele i ukupnu površinu od 104,4 ha u pogođenim Opštinama. Međutim, 171 parcela (oko 70% svih parcela potrebnih za realizaciju Projekta) je već bila u vlasništvu Republike Srbije pre početka projektnih aktivnosti i stoga neće biti predmet eksproprijacije. Posledično, eksproprijacija je planirana za 73 parcele, od kojih su 34 u javnom i 39 u privatnom vlasništvu.

Prema dostupnim informacijama sa terena, javne parcele obuhvaćene projektnim aktivnostima u oblasti Deonice se trenutno ne koriste za stanovanje ili ekonomske aktivnosti neformalnih korisnika. Međutim, primećeno je da neki vlasnici susednih privatnih poljoprivrednih parcela koriste ove javne površine za pristup svojim parcelama. Ukoliko se ovo pitanje pristupa privatnim parcelama pojavi tokom narednih faza pribavljanja zemljišta ili implementacije Projekta, planirano je da se reši direktnim pregovorima između IŽS i vlasnika susednih zemljišta, uz podršku opštinskih predstavnika.

U trenutku pripreme ovog dokumenta pokrenut je proces eksproprijacije za 66 parcela - 34 u javnom vlasništvu i 32⁴ u privatnom vlasništvu. Preostalih 7 parcela u privatnom vlasništvu, iako sadržane u Elaboratu o eksproprijaciji, neće biti obuhvaćene građevinskim radovima i stoga ne zahtevaju eksproprijaciju.⁵

Zbirni podaci o zemljišnim parcelama u području Deonice koje su potrebne za realizaciju Projekta prikazani su u tabeli 1 ispod.

Tabela 1 – Javne i privatne zemljišne parcele pogođene eksproprijacijom

Vlasništvo	Broj parcela za potpuno pribavljanje	Broj parcela za delimično pribavljanje	Ukupna površina potrebnih parcela
Privatno	2	30	2563m ²
Javno	6	28	5003m ²
Ukupno	8	58	7566m ²
	66		

Kao što se može videti, većina zemljišta potrebnog za realizaciju Projekta (86% svih zemljišnih parcela potrebnih za Projekat) je u javnom vlasništvu i prvenstveno će biti stečeno putem administrativnog transfera između javnih subjekata, ili, u manjoj meri, putem postupka eksproprijacije. Ipak, ovaj dokument uzima u obzir sve potencijalne LPP-ove koji mogu koristiti i javno zemljište, uključujući tu i sve neformalne korisnike.

⁴ Pomenute 32 privatne parcele uključuju 2 zemljišne parcele koje su formalno u javnom vlasništvu, ali na kojima privatna lica imaju trajno pravo korišćenja.

⁵ Elaborat o eksproprijaciji je zasnovan na Idejnom projektu rekonstrukcije i modernizacije železničke pruge Niš – Dimitrovgrad iz 2019. godine. Ovaj dokument obuhvata širu površinu nego što je to procenjeno od strane izvođača radova radi realizacije Projekta.

Do danas, projektne aktivnosti nisu identifikovale neformalne korisnike koji zauzimaju javno zemljište na koje utiču radovi na Projektu. Ukoliko se takvi slučajevi pojave u budućnosti, njihova prava će biti zaštićena u skladu sa usvojenom OPR, EIB ESS i Matricom prava sadržanom u ovom APR.

Važno je napomenuti da se 98,3% privatnog zemljišta potrebnog za realizaciju Projekta nalazi na teritoriji grada Pirota (2520m²), dok će samo 1,7% (43m²) biti otkupljeno na teritoriji opštine Dimitrovgrad.

Pribavljanjem zemljišta za potrebe Projekta pogođeno je ukupno 18 katastarskih opština (u daljem tekstu: **KO**), od čega 15 u Pirotu i 3 u Dimitrovgradu. Od ovih 18 KO, privatno zemljište potrebno za realizaciju Projekta nalazi se u 9 KO - 7 u Pirotu: Sopot, Pirot Van Varoš, Pirot Grad, Veliko Selo, Vojnegovac, Sukovo, Gradište i 2 u Dimitrovgradu: Gojin Dol i Lukavica.

Tabela 2 – Javne i privatne zemljišne parcele pogođene eksproprijacijom (po opštinama)

Opština	Vlasništvo	Broj parcela za potpuno pribavljanje	Broj parcela za delimično pribavljanje	Ukupna površina potrebnih parcela
Pirot	Privatno	2 (452m ²)	25 (2068m ²)	2520m ² (33,5%)
	Javno	5 (871m ²)	21 (3097m ²)	3968m ² (52,5%)
Dimitrovgrad	Privatno	0	5 (43m ²)	43m ² (0,5%)
	Javno	1 (278m ²)	7 (757m ²)	1035m ² (13,5%)
Ukupno:	Privatno i javno	8 (1601m ²)	58 (5965m ²)	7566 m ² (100%)

Tabela 2 pokazuje da su prema Elaboratu o eksproprijaciji samo dve privatne parcele planirane za potpunu eksproprijaciju, što je direktna posledica linearne karakteristike projekta i napora IŽS da minimizira raseljavanje LPP. Preostalih 30 privatnih parcela će biti delimično otkupljeno. Među delimično pogođenim zemljišnim parcelama samo one koje bi postale ekonomski neodržive nakon otkupa njihovih delova biće eksproprijisane od vlasnika u celosti.

Prema dostupnim podacima, 60 privatnih lica (i pravnih i fizičkih) imaju pravo vlasništva nad 32 parcele obuhvaćene Projektom, što ukazuje da u proseku ima oko 1,8 vlasnika po parceli. Ova cifra predstavlja prosečnu vrednost, dok stvarno vlasništvo varira od parcele do parcele i detaljno je opisano u Aneksu 2.

Prosečna površina zemljišta koje je predmet eksproprijacije po vlasniku je oko 42,7m². Ova relativno mala površina gubitka zemljišta po pojedinačnom vlasniku sugerise da su očekivani uticaji u smislu fizičkog raseljavanja i / ili gubitka izvora prihoda ograničeni i, u nekim slučajevima, zanemarljivi.

Ovaj podatak podržava zaključak da će ukupni negativni uticaj socio-ekonomskog raseljavanja biti manji. Međutim, čak i mali delovi zemljišta mogu imati veliki funkcionalni značaj, posebno kada obezbeđuju pristup preostalom delu parcele ili susednim parcelama. Iz tog razloga, posebno je važno da se proces eksproprijacije sprovodi na način koji omogućava pristup vlasnika ostatku parcele i okolnom zemljištu.

Povodom vrste privatnog zemljišta planiranog za eksproprijaciju, za potrebe Projekta biće nabavljene 22 parcele poljoprivrednog zemljišta (površine 1558m²) i 17 građevinskih parcela (površine 1366m²). Pored činjenice da gore navedene katastarske podatke treba shvatiti kao okvirne, terenska istraživanja i razgovori sa vlasnicima zemljišta potvrdili su da se većina formalno registrovanih poljoprivrednih parcela ne koristi u poljoprivredne svrhe.

Aneks 1 sadrži opšte podatke o zemljišnim parcelama koje su navedene u Elaboratu o eksproprijaciji. S druge strane, konkretni podaci o pojedinačnim parcelama koje su predmet postupka eksproprijacije, njihovim vlasnicima i statusu samog postupka navedeni su u Aneksu 2 ovog APR i nisu dostupni javnosti zbog zaštite podataka o ličnosti.

Do sada se proces eksproprijacije odvija na zakonit i efikasan način, u skladu sa zakonima Republike Srbije i EIB ESS.

4.2. Uticaji na objekte pogođene Projektom

Kao što je već rečeno, izbegavanje ili minimiziranje obima raseljavanja ljudi iz njihovih domova predstavljao je ključan princip rada u svim fazama planiranja i projektovanja. Međutim, projektne aktivnosti će dovesti do preseljenja tri porodice iz njihovih domova u Pirotu.

Angažovani socijalni stručnjak iz tima Inženjera sproveo je detaljne razgovore sa članovima sva tri domaćinstva pogođenih raseljavanjem i identifikovao nekoliko faktora ranjivosti koji ukazuju na potrebu za posebnim pristupom i specifičnom pomoći tokom procesa preseljenja. Shodno tome, svakom pogođenom domaćinstvu IŽS će pristupiti pojedinačno i blagovremeno kako bi dogovorili i implementirali najpogodnije opcije preseljenja. Promoter će pratiti nivo zadovoljstva pogođenih porodica novim uslovima stanovanja.

Lokacije i fotografije objekata planiranih za rušenje predstavljene su u Aneksu 4.

4.3. Privredna društva i poljoprivrednici pogođeni Projektom

Privredni subjekti: Elaborat o eksproprijaciji ukazuje da će za potrebe realizacije Projekta dve parcele ukupne površine 45m² biti delimično pribavljene od dva privredna društva – jedno od njih je u stečajnom postupku. Pored toga, još jedna parcela u Pirotu je u zajedničkom vlasništvu pojedinaca i njihovih preduzetničkih radnji. Ni jedan kvadratni metar od tri predmetne parcele trenutno se ne koristi za ostvarivanje prihoda.

Intervju su sprovedeni sa dostupnim predstavnicima pogođenih privrednih subjekata i potvrđeno je da se predmetna zemljišta ne koriste u poslovne svrhe, da se sastoje od manjih delova parcela koje ne doprinose ostvarivanju profita, te da neće biti negativnog ekonomskog uticaja na navedene privredne subjekte. Naprotiv, stečajni upravitelj je zadovoljan ishodom jer će im omogućiti da likvidiraju deo imovine i delimično izmire potraživanja poverilaca.

Poljoprivrednici: Kada je reč o uticaju ekonomskog raseljavanja na poljoprivrednike (koji čine značajan deo stanovništva u području Deonice), prvo treba napomenuti da su samo 22 privatne parcele poljoprivrednog zemljišta planirane za eksproprijaciju. Radi se formalno o površini od 1588m², ali se u praksi manji deo zemljišta koristi u poljoprivredne svrhe, što je potvrđeno i socijalnim istraživanjem. Istraživanje je pokazalo da je četiri od pet ispitanika (82%) izjavilo da potencijalno ekspropisano zemljište nije generisalo nikakav prihod, što ukazuje na ograničenu ekonomsku zavisnost od samog zemljišta. U svakom slučaju, svaki vlasnik ili korisnik zemljišne parcele koja se koristi za poljoprivrednu proizvodnju imaće pravo na sva prava garantovana Matricom prava.

Poljoprivredni zakup: Istraživanje je pokazalo da je samo 30m² jedne zemljišne parcele pogođene eksproprijacijom trenutno iznajmljeno u poljoprivredne svrhe. Ovo se odnosi na deo privatne parcele koja se nalazi u blizini Pirota. S druge strane, nema dokaza da je bilo koje javno zemljište planirano za eksproprijaciju trenutno iznajmljeno za poljoprivrednu proizvodnju. Ako dođe do takvog slučaja, IŽS i nadležna lokalna samouprava će nastojati da pronađu adekvatno zamjensko zemljište za dalji zakup.

4.4. Privremeni uticaji na nepokretnu imovinu

Tokom izvođenja radova često je privremeno potrebno dodatno zemljište za odlaganje otpada, materijala, parkiranje mašina itd.

U ovom trenutku, nije moguće proceniti tačne lokacije ili trajanje privremenog korišćenja zemljišta. Međutim, IŽS i Izvođač radova su dužni da sprovedu proces privremenog zakupa zemljišta u skladu sa EIB ESS i to kroz sprovođenje sledećih mera:

- Gde god je to moguće, zemljište u javnom vlasništvu će se koristiti u ove svrhe.
- IŽS i Izvođač radova će blagovremeno sarađivati sa lokalnim vlastima i vlasnicima zemljišta kako bi se smanjili socijalni rizici i sukobi vezani za privremeni zakup zemljišta.
- Ukoliko se privremeno korišćenje privatnog zemljišta ne može izbeći, Izvođač radova je dužan da iznajmi zemljište od vlasnika i da plati zakupljeno zemljište po tržišnoj ceni pre početka radova.
- Izvođač radova mora osigurati da je potrebno zemljište na odgovarajući način obezbeđeno pre početka rada. Svako privremeno korišćenje zemljišta mora se vršiti na način koji ne uzrokuje štetu privatnoj ili javnoj imovini. Ako dođe do bilo kakve štete na zakupljenoj imovini, IŽS i/ili Izvođač radova su dužni da je nadoknade u najkraćem roku ili da vrate imovinu u stanje pre radova.

- Privremeno zauzeće zemljišta ne sme da dovede ranjive pojedince i porodice u težu zdravstvenu situaciju ili spreči njihovo kretanje ili sposobnost da ostvare prihod.
- Zakup zemljišta koje se koristi za poljoprivredu treba izbegavati što je više moguće, posebno ako predstavlja jedini prihod vlasnika.

4.5. Trajna ograničenja korišćenja zemljišta

Prema Zakonu o železnicama Srbije korišćenje određenog zemljišta van železničkog koridora⁶ biće trajno ograničeno, i to u sledećim zonama:

- **Infrastrukturalna zona** širine 25m od ose najudaljenijeg koloseka (uključujući i železnički koridor) u kojoj se novi objekti mogu graditi samo uz ispunjenje dva uslova:
 - o Da je izgradnja ovakvih objekata predviđena urbanističkim planom jedinice lokalne samouprave i
 - o Da su data sva odobrenja koja izdaje IŽS (zahtev za odobrenje mora da podnese osoba koja namerava da gradi).
- **Zona zaštite od požara (šumsko zemljište)** širine 18m od ose najudaljenijeg koloseka (uključujući i železnički koridor) gde su vlasnici zemljišta dužni redovno uklanjati drveće, biljke i lišće.
- **Zona zaštite od požara (poljoprivredno zemljište)** širine 13m od ose najudaljenijeg koloseka (uključujući i železnički koridor) gde su vlasnici zemljišta dužni blagovremeno ukloniti zrele useve i po potrebi preduzeti druge mere zaštite od požara.

Da bi se ublažili navedeni uticaji, IŽS će izdavati odobrenje za izgradnju u svim slučajevima kada bezbednost železničkog saobraćaja i infrastrukture nisu ugroženi. U slučajevima kada to nije moguće, IŽS će sarađivati sa vlasnicima zemljišta i predložiti promene koje je potrebno izvršiti na planiranom objektu ili njegovoj lokaciji kako bi se izdalo odobrenje. Vlasnici zemljišta pogođeni gore navedenim ograničenjima mogu kontaktirati IŽS putem Žalbenog mehanizma (potpoglavlje 8.3.) kako bi zatražili odobrenje za izgradnju i/ili identifikovali alternativna rešenja za sva nerešena pitanja.

4.6. Trajno zatvaranje prelaza u nivou

Iako su planirani građevinski radovi u oblasti Deonice ograničeni na uski pojas uz postojeću prugu, određena projektna rešenja će rezultirati trajnim zatvaranjem 7 do 9 putnih prelaza preko pruge od ukupno 24 koja se nalaze na području Deonice. Ovaj uticaj, iako prvenstveno rezultira razdvajanjem zajednica a u manjoj meri i pribavljanjem zemljišta, prvenstveno treba posmatrati kao promenu u infrastrukturnim kapacitetima lokalnih zajednica usled projektnih aktivnosti.

Iako je sprovedena nacionalna procena uticaja na životnu sredinu (EIA), određeni aspekti, posebno oni koji se odnose na društvene uticaje i lokalnu infrastrukturu, zahtevaju dalju razradu. Posledično, ova informacija je ovde predstavljena s obzirom na to da planirano trajno zatvaranje putnih prelaza predstavlja najznačajniji uticaj Projekta na lokalnu putnu infrastrukturu.

Svi pružni prelazi u nivou koji neće biti zatvoreni biće opremljeni konstrukcijom od gumenih panela, obezbeđeni i osvetljeni, što će u celini učiniti lokalni saobraćaj poboljšanim i sigurnijim.

Tokom građevinskih radova, IŽS i Izvođač radova će obezbediti preusmeravanje saobraćaja sa pružnih prelaza u izgradnji do najbližih alternativnih prelaza.

Tabela 3 – Pružni prelazi u nivou na Deonici planirani za trajno zatvaranje

Br.	Faza	Lokacija	Status	Kategorija puta	Mere ublažavanja
1.	1	67+233	Podnet zahtev za ukidanje	Opštinski (poljski) put	Zahtev za ukidanje se razmatra. Saobraćaj bi bio preusmeren na prelaz u nivou na km 67+503 (udaljen 270m)
2.	1	69+020	Podnet zahtev za ukidanje	Opštinski (poljski) put	Zahtev za ukidanje se razmatra. Saobraćaj bi bio preusmeren na prelaz u nivou na km 67+503

⁶ Železnički koridor je kopneni pojas sa obe strane železničke pruge, koji se proteže 8 metara u širinu, ili 6 metara u naseljenim područjima, mereno od središnje linije najudaljenijih staza.

					(udaljen 1,517m) i na km 70+990 (udaljen 1,970m)
3.	1	70+141	Ukinut	Opštinski (poljski) put	Saobraćaj preusmeren na prelaz u nivou na km 69+020 (udaljen 1,121m)
4.	2	74+228	Ukinut	Gradska ulica (Berilovački put)	Saobraćaj preusmeren na prelaz u nivou na km 74+259 (udaljen 31m)
5.	2	80+422	Ukinut	Opštinski (poljski) put	Saobraćaj preusmeren na prelaz u nivou na km 79+551 (udaljen 871m) i putni prelaz na km 81+745 (udaljen 1,323m)
6.	2	82+476	Ukinut	Opštinski (poljski) put	Saobraćaj preusmeren na prelaz u nivou na km 81+745 (udaljen 731m), propust u funkciji podvožnjaka na km 83+935 (udaljen 1,459m) i na prelaz u nivou na km 84+594 (udaljen 2,118m)
7.	3	88+560	Ukinut	Opštinski put	Saobraćaj preusmeren na nadvožnjak na km 88+620.00 (udaljen 160m)
8.	3	94+221	Ukinut	Opštinski put povezan sa naseljem Željuša	Saobraćaj preusmeren na prelaz u nivou na km 93+605 (udaljen 616m) i putni prelaz u nivou na km 94+687 (udaljen 466m)
9.	3	96+375	Ukinut	Opštinski put povezan sa naseljem Željuša	Saobraćaj preusmeren na prelaz u nivou na km 94+687 (udaljen 1,688m) i prelaz u nivou na km 96+897 (udaljen 522m)

4.7. Uticaj Projekta na ranjive grupe

Različiti pojedinci i grupe smatraju se ranjivijim od drugih, te ako su pogođeni infrastrukturnim projektom potrebno je sprovođenje posebnih mera pomoći i /ili obnove sredstava za život.

Za potrebe izrade ovog APR-a ranjive osobe su definisane u skladu sa EIB ESS 6 i uključuju pojedince ili domaćinstva koji su zbog starosti, invaliditeta, pola, manjinskog statusa, siromaštva ili nedostatka legalnog poseda zemljišta izloženi većem riziku od negativnih uticaja Projekta i potrebna im je dodatna podrška za obnovu sredstava za život i životnog standarda.

Imajući u vidu gore pomenute uticaje raseljavanja, očigledno je da će najznačajnije negativne efekte Projekta iskusiti domaćinstva koja su izložena fizičkom raseljavanju. Shodno tome, Istraživanje je dalo prioritet trima porodicama koje se iseljavaju iz svojih domova, dok su ostali očekivani uticaji na ostala LPP znatno manje ozbiljni. Iako neki vlasnici zemljišnih parcela koje podležu eksproprijaciji mogu pripadati ranjivim grupama, ne očekuje se da će realizacija Projekta rezultirati značajnim uticajem na njihovu egzistenciju ili životni standard. Shodno tome, ne očekuje se da će u slučajevima pribavljanja zemljišta biti potrebna posebna podrška za obnovu sredstava za život.

S druge strane, svaka od tri porodice pogođene preseljenjem je ranjiva na specifične načine. Tokom terenske posete i Istraživanja, identifikovani su sledeći rizici ranjivosti među ovim porodicama:

- Starost u dve od tri porodice;
- Siromaštvo u sve tri porodice;
- Invaliditet u jednoj od tri porodice;
- Domaćinstvo sa više članova u jednoj od tri porodice.

Iz tog razloga, IŽS će preduzeti mere kako bi osigurao:

- Kontinuiranu i inkluzivnu komunikaciju sa sva tri domaćinstva tokom procesa preseljenja;
- Blagovremeno i jasno obaveštenje tih porodica najmanje šest meseci pre nego što dođe do preseljenja;
- Ponudu odgovarajućih rešenja za preseljenje domaćinstava, uključujući zamenske stanove ili novčanu naknadu, usklađenu sa sklonostima domaćinstava;

- Pružanje podrške kod preseljenja, uključujući pomoć u prevozu stvari i olakšavanje pratećih pravnih i administrativnih koraka;
- Praćenje zadovoljstva domaćinstava nakon preseljenja kako bi se procenila adekvatnost stambenih rešenja i odgovorilo na sve još nerešene potrebe.

Ukoliko se tokom daljih aktivnosti na Projektu pojave dodatne ranjive osobe i domaćinstva, IŽS će preduzeti odgovarajuće mere, uključujući saradnju sa Centrima za socijalni rad i/ili Domovima zdravlja u Pirotu i Dimitrovgradu, kako bi im se obezbedila potrebna pomoć i podrška.

NACRT

5. PODOBNOST I PRAVO NA NAKNADU

Prema OPR-u, svaka raseljena ili druga osoba na čija imovinska prava negativno utiče Projekat ima pravo na sledeće vrste naknade i/ili podrške:

- **Novčana naknada** za eksproprisanu imovinu, umanjena prava ili nastale troškove, obezbeđena u skladu sa sudskom odlukom ili postignutim sporazumom, na osnovu procene ovlašćenog procenitelja.
- **Zamenska imovina**, uključujući stambene, komercijalne ili poljoprivredne objekte, odnosno zemljišne parcele, obezbeđena trajno ili privremeno, u zavisnosti od dostupnosti resursa i sklonosti LPP.
- **Pomoć pri preseljenju**, koja može uključivati administrativnu, pravnu, finansijsku i fizičku podršku preseljenim LPP ili pogođenim ugroženim osobama. Ova pomoć obično pokriva prevoz stvari i ljudi, podršku u dobijanju ličnih identifikacionih dokumenata, pomoć u pristupu socijalnoj zaštiti ili zdravstvenim uslugama, podršku za obnovu sredstava za život za LPP koji su izgubili posao, itd.

Detaljan opis gore navedenih kategorija naknada i pomoći dat je u poglavlju 8 OPR-a.

Sledeća Matrica prava služi kao sveobuhvatno uputstvo koje detaljno opisuje vrste potencijalnog uticaja, kriterijume podobnosti i odgovarajuću naknadu i/ili podršku za svaku kategoriju LPP.

Tabela 4 – Matrica prava

VRSTA POTENCIJALNOG GUBITKA / UTICAJA	KATEGORIJA POGOĐENE OSOBE / ENTITETA ⁷	PRAVA
Trajni gubitak zemljišta u privatnom vlasništvu	Vlasnik zemljišta	Zamena za zemljište iste vrste i kvaliteta na istom području ili okolini ILI novčana naknada za zemljište po punoj zamenskoj ceni prema proceni Poreske uprave. *Svako identifikovano ekonomski neodrživo – preostalo zemljište, takođe će biti otkupljeno, ako to zatraži vlasnik ili ako je procenjeno kao ekonomski neodrživo od strane ovlašćenog procenitelja.
	Neformalni / formalni korisnik zemljišta (zakupac)	Da bude obavešten o otkupu zemljišta najmanje šest meseci pre početka građevinskih radova na zemljištu kako bi mu se omogućilo da blagovremeno pronade alternativnu opciju i napusti zemljište pogođeno Projektom.
Gubitak godišnjih useva ili biljaka (uključujući gubitke koji proizilaze iz ograničenja korišćenja zemljišta)	Vlasnik useva (može biti vlasnik zemljišta ali i formalni ili neformalni korisnik zemljišta)	Pravo na žetvu useva ILI na novčanu naknada za izgubljene godišnje useve po proceni ovlašćenog procenitelja.
Gubitak višegodišnjih biljaka (uključujući gubitke koji proizilaze iz ograničenja korišćenja zemljišta)	Vlasnik višegodišnjih biljaka (voćke / vinove loze)	Novčana naknada za izgubljene višegodišnje prinose i drvo (ako je primenjivo), uz punu cenu zamene ⁸ , po proceni ovlašćenog procenitelja.
Gubitak šumskog drveća (uključujući gubitke koji)	Vlasnik šumskog drveća	Novčana naknada za gubitak šumskog drveća, uz punu cenu zamene ⁹ , kako je utvrđeno od strane ovlašćenih procenitelja.

⁷ Podobnost utvrđuju službenici Opština na osnovu pravne dokumentacije za one sa formalnim pravima, dok se za podobnost neformalnih korisnika zasniva na njihovom prisustvu u oblasti Projekta u vreme sprovođenja Istraživanja.

⁸ Troškovi zamene će se izračunati na osnovu starosti i produktivnosti (prinosu) višegodišnjih useva / drveća / biljaka i količine vremena (broja godina) koje bi bilo potrebno za uzgoj novog useva / drveća / biljke do istog doba produktivnosti, kao i troškova pogođenog drveta, kao što je definisano Zakonom o eksproprijaciji.

⁹ Troškovi zamene će se obračunavati na osnovu zrelosti šumskog drveća i potencijalne upotrebe drveta, kako je propisano Zakonom o eksproprijaciji.

VRSTA POTENCIJALNOG GUBITKA / UTICAJA	KATEGORIJA POGOĐENE OSOBE / ENTITETA ⁷	PRAVA
proizilaze iz ograničenja korišćenja zemljišta)		
Gubitak bilo kakvih poboljšanja na zemljištu (npr. sistem za navodnjavanje, bunar za vodu itd.)	Vlasnik poboljšanja (može biti vlasnik zemljišta ili formalni ili neformalni korisnik zemljišta)	Novčana naknada za izvršena poboljšanja po punoj ceni zamene po proceni ovlašćenog procenitelja I Pravo da se uklone i odnesu sva uklonjiva poboljšanja napravljena na zemljištu.
Trajni gubitak formalnog (registrovanog) ili neformalnog stambenog objekta ili stana i fizičko raseljavanje domaćinstava koja žive u njima	Vlasnik objekta/stana i članovi njegovog/njenog domaćinstva. Korisnik objekta/prostorija.	Novčana naknada vlasniku za stambeni objekat / stan po punoj ceni zamene po proceni ovlašćenog procenitelja ILI Zamenski objekat/stan koji po veličini i kvalitetu odgovara izgubljenom životnom prostoru; I Pomoć pri preseljenju ili naknada tih troškova.
Trajni gubitak prebivališta (kuće ili stana) u vlasništvu IŽS (sa ili bez ugovora) i fizičko raseljavanje domaćinstava koja žive u njima	Članovi domaćinstva koji koriste prebivalište u vlasništvu IŽS, registrovani tokom Istraživanja	Dodeljivanje stambenog prostora (kuće ili stana) koji odgovara po veličini i kvalitetu izgubljenom životnom prostoru, sa sigurnošću zakupa (nastavak zakupa ili ugovor o korišćenju). I Pomoć u preseljenju ili naknada tih troškova.
Trajni gubitak (ili gubitak pristupa) formalnog (registrovanog) ili neformalnog nestambenog objekta / prostorija (šupa, garaža, poslovni prostor, bunar, itd.)	Vlasnik objekta / prostorija Korisnik objekta/prostorija	Novčana naknada za pogođeni objekat/prostoriju po punoj ceni zamene po proceni ovlašćenog procenitelja. Da bude obavešten o pribavljanju objekta/prostorija najmanje šest meseci pre rušenja objekta, da se omogućiti osobi/organizaciji koja koristi objekat/prostorije da pronađe alternativnu opciju i napusti objekat/prostorije.
Obaveza traženja saglasnosti od IŽS u postupku pribavljanja građevinske dozvole za izgradnju novih objekata na zemljištu u privatnoj svojini u zaštićenim zonama zemljišta pored železničkog koridora	Vlasnik zemljišta koji traži građevinsku dozvolu	IŽS će dati saglasnost u svim slučajevima kada sigurnost železničkog saobraćaja i povezane infrastrukture nisu ugroženi. U slučajevima kada to nije moguće, IŽS će sarađivati sa vlasnikom zemljišta i predložiti izmene koje je potrebno izvršiti na planiranom objektu ili njegovoj lokaciji, kako bi se stvorili uslovi za izdavanje saglasnosti.
Gubitak prihoda ili sredstava za život povezan sa bilo kojim od gore navedenih gubitaka (ekonomsko raseljavanje)	Sve gore navedene kategorije pogođenih lica	Individualno prilagođena pomoć u obnovi ili poboljšanju sredstava za život (npr. pomoć u pristupu zapošljavanju na Projektu ili preko Nacionalne službe za zapošljavanje, pomoć u pristupu drugom zemljištu za upotrebu, pomoć u pristupu dostupnim poljoprivrednim programima, itd.)
Neproporcionalan / teži uticaj, kao rezultat ranjivosti	Ranjivi pojedinci / domaćinstva	Individualno prilagođena podrška (npr. pomoć sa ličnim dokumentima, otvaranje bankovnog računa ili pristup lokalnim socijalnim ili zdravstvenim uslugama)
Trajni gubitak objekata u opštinskom vlasništvu	Opštine	Novčana naknada za objekte (ako ih je lokalna samouprava kupila) po punoj ceni zamene po proceni ovlašćenog procenitelja ILI zamenska nepokretnost za dugotrajnu upotrebu.

VRSTA POTENCIJALNOG GUBITKA / UTICAJA	KATEGORIJA POGOĐENE OSOBE / ENTITETA ⁷	PRAVA
Trajni gubitak infrastrukture zajednice	Lokalna zajednica	Zamena izgubljene infrastrukture iste veličine i karakteristika na obližnjoj lokaciji.
Nepredviđeni gubitak (trajni ili privremeni)	Sve kategorije	Svaki trenutno nepredviđeni negazivni uticaj ili gubitak će biti ublažen u skladu sa principima i ciljevima ovog APR-a i OPR-a.

Zbog nedostupnosti odgovarajućeg zamenskog zemljišta u javnom vlasništvu za isplatu u naturi, očekuje se da će svi pogođeni vlasnici zemljišta dobiti novčanu naknadu. Jedini LPP za kojeg se trenutno očekuje da dobije zamenski stan od Promotera je penzionisani zaposleni u IŽS-u čije domaćinstvo je subjekt fizičkog raseljavanja.

Što se tiče uticaja na ekonomske i poljoprivredne aktivnosti, do sada prikupljeni podaci ukazuju na to da se veoma mala površina zemljišta planiranog za eksproprijaciju obrađuje ili iznajmljuje, tj. koristi za stvaranje prihoda. U tom smislu, ne očekuje se značajna isplata naknade za poslovne prostore, poboljšanja na zemljištu, sadnju poljoprivrednih kultura ili drveća, itd. Tokom pripreme ovog dokumenta zabeležen je samo jedan slučaj u kojem je nabavka zemljišne parcele koja je predmet eksproprijacije iznajmljena za poljoprivredne delatnosti. Međutim, svaki slučaj oduzimanja zemljišta radi realizacije Projekta a koje se koristi za stvaranje prihoda mora biti blagovremeno nadoknađen vlasnicima ili njegovim korisnicima u skladu sa gore navedenom Matricom prava.

IŽS će uložiti sve razumne napore da pruži odgovarajuću pomoć domaćinstvima koja će biti raseljena iz svojih domova usled realizacije Projekta. Ova podrška će biti pružena u skladu sa gore predstavljenom Matricom prava, najboljom domaćom praksom i prilagođena specifičnim potrebama i ranjivostima pogođenih domaćinstava.

Krajnji datum: 30. april 2025. preliminarno je određen kao konačni krajnji datum. Ovo je datum kada je socijalni stručnjak završio intervjue sa pojedincima pogođenim eksproprijacijom i služi kao krajnji datum nakon kojeg se bilo kakve promene u vlasničkoj strukturi, poboljšanja, dodaci objektima, usevima ili drugoj imovini više neće razmatrati prilikom određivanja naknade.

Pošto tri faze rekonstrukcije Projekta odgovaraju trima različitim geografskim lokacijama u okviru područja Deonice, IŽS je Opštinama dostavio predloge za eksproprijaciju u sukcesivnim fazama. Shodno tome, pojedinci pogođeni eksproprijacijom su obavešteni od strane opštinskih zvaničnika o obimu uticaja na njihovu imovinu, kao i o njihovim pravima i obavezama u procesu eksproprijacije, u različitim vremenskim intervalima. Stoga je 30. april 2025. godine utvrđen kao konačni krajnji datum utvrđujući da su do tog datuma svi dostupni pogođeni vlasnici imovine sigurno bili obavešteni o pravnim posledicama procesa eksproprijacije.

Svi do sada identifikovani LPP-ovi su obavešteni o krajnjem datumu tokom Istraživanja i biće dodatno obavešteni, ako je potrebno, tokom procesa eksproprijacije od strane nadležnih opštinskih odeljenja za imovinu.

6. SOCIO-EKONOMSKO ISTRAŽIVANJE

6.1. Metodologija i obim istraživanja

Ovaj odeljak predstavlja nalaze Istraživanja koje je u Opštinama u aprilu 2025. godine sproveo socijalni stručnjak angažovan u okviru tehničke pomoći IŽS. Istraživanje je organizovano i pripremljeno u direktnoj saradnji između socijalnog stručnjaka, IŽS i Opština. Ono se zasniva na dostupnim preliminarnim podacima iz Elaborata o eksproprijaciji, tekućim postupcima eksproprijacije i izveštajima IŽS-a o eksproprijaciji i preseljenju koji su dostavljeni EIB-u. Istraživanje dopunjuje ove podatke sa socio-ekonomske tačke gledišta i, zajedno sa njima, pruža detaljan uvid u dosadašnji napredak procesa eksproprijacije i njegove glavne izazove.

Glavni ciljevi Istraživanja bili su da se uspostavi sveobuhvatan socio-ekonomski profil LPP, da se identifikuju njihove ranjivosti, potencijalni rizici procesa eksproprijacije, kao i da se podrži osmišljavanje i sprovođenje odgovarajućih mera ublažavanja i podrške u skladu sa EIB ESS. Prikupljeni podaci pružaju uvid u demografski sastav, izvore prihoda, nivo obrazovanja, uslove stanovanja i socijalnu ranjivost LPP. Pored toga, istraživanje je poslužilo da se proceni svest LPP o njihovim pravima, sklonostima u vezi sa naknadom i ukupnoj percepciji Projekta, uključujući očekivane uticaje i uočene koristi ili zabrinutosti.

Istraživanje je sprovedeno u dve faze. Prva faza uključivala je prikupljanje i analizu sekundarnih podataka, dok se druga faza fokusirala na prikupljanje i analizu primarnih podataka putem specijalno dizajniranih upitnika i intervju sa dostupnim LPP.

Istraživanje je obuhvatilo i domaćinstva kod kojih se očekuje fizičko raseljavanje i ona koja su pogođena samo otkupom zemljišta bez potrebe za preseljenjem. Opšti socio-ekonomski pokazatelji (npr. starost, pol, nivo obrazovanja, izvori prihoda, pravni status vlasništva) analizirani su kolektivno za sve ispitanike. Međutim, domaćinstvima planiranim za fizičko raseljavanje postavljen je niz dodatnih pitanja prilagođenih za procenjivanje ranjivosti specifičnih za preseljenje i uslove stanovanja. Treći upitnik je bio usmeren na poslovne subjekte pogođene delimičnim otkupom zemljišta.

Na osnovu dostupnih podataka postalo je očigledno da su najznačajniji negativni uticaji Projekta bili vezani za fizičko raseljavanje tri domaćinstva iz njihovih stambenih objekata. Dakle, za ove slučajeve sprovedena je posebna procena ranjivosti. Ova procena je pratila smernice EIB ESS i OPR, kombinujući objektivne socio-ekonomske pokazatelje sa kriterijumima specifičnim za kontekst kako bi se identifikovali ranjivi LPP kojima je potrebna posebna pomoć.

Procena je razmatrala sledeće faktore:

- Veličina i sastav domaćinstva;
- Nivo prihoda i raznolikost izvora prihoda;
- Radni status;
- Vlasništvo ili stanarska prava nad pogođenim nekretninama;
- Prisustvo hroničnih bolesti, invaliditeta ili drugih zdravstvenih potreba;
- Prisustvo maloletne dece;
- Domaćinstva koja vode žene;
- Primanje socijalne pomoći;
- Nivo obrazovanja;
- Neizmireni dugovi vezani za stanovanje;
- Izražena zabrinutost i percepcije u vezi sa preseljenjem.

Ovi indikatori ranjivosti su integrisani u socio-ekonomski upitnik za domaćinstva planirana za preseljenje omogućavajući identifikaciju LPP kojima je potrebna dodatna podrška kako bi se osigurao pravedan, ujednačen i održiv proces preseljenja. Procena nije proširena na slučajeve otkupa zemljišta, jer će pogođene zemljišne parcele biti predmet delimičnog otkupa zemljišta u 94% slučajeva, uglavnom obuhvatajući ograničene površine zemljišta. Ove parcele, u većini slučajeva, nisu korišćene za stvaranje prihoda, što potvrđuju rezultati Istraživanja.

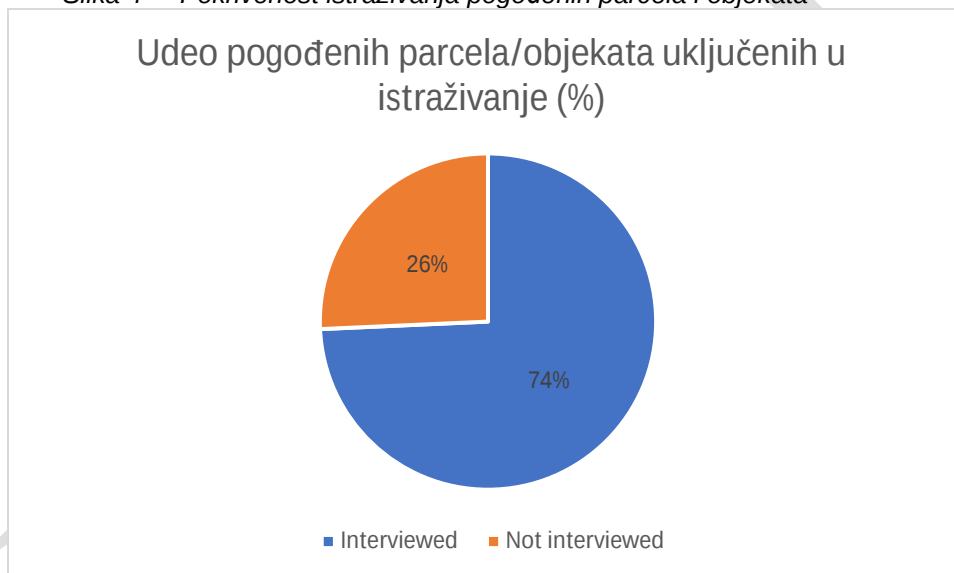
Ukupno 32 intervjua su sprovedena licem u lice ili telefonom u okviru područja Deonice. U slučajevima kada je vlasnik zemljišta bio nedostupan, intervjuisan je bliski član domaćinstva koji je upoznat sa statusom zemljišta.

Među 32 intervjua, 3 su bila sa fizički raseljenim domaćinstvima, 1 sa predstavnikom pogođenog privrednog subjekta, a preostalih 28 sa vlasnicima zemljišta čije su parcele delimično ili u potpunosti pogođene otkupom zemljišta za potrebe Projekta. Samo dva potencijalna ispitanika su odbila da učestvuju: jedan preko pravnog zastupnika bez navođenja razloga, a drugi zbog bolesti.

Intervjui su sprovedeni za približno 74% privatnih parcela i objekata pogođenih otkupom zemljišta (26 od 35), osiguravajući da je najmanje jedan vlasnik ili korisnik konsultovan za svaki.

Kako neki pojedinci poseduju više parcela, dok su određene parcele u suvlasništvu više od jedne osobe, ukupan broj ispitanih slučajeva vlasništva je 40, što služi kao primarna jedinica analize u ovom istraživanju. Broj slučajeva vlasništva (tj. slučajeva eksproprijacije) korišćen je kao ključni analitički parametar jer najtačnije odražava broj pojedinačnih pravnih i imovinskih odnosa koji podležu eksproprijaciji.

Slika 4 – Pokrivenost istraživanja pogođenih parcela i objekata

Izvor: Istraživanje, APR, 2025.

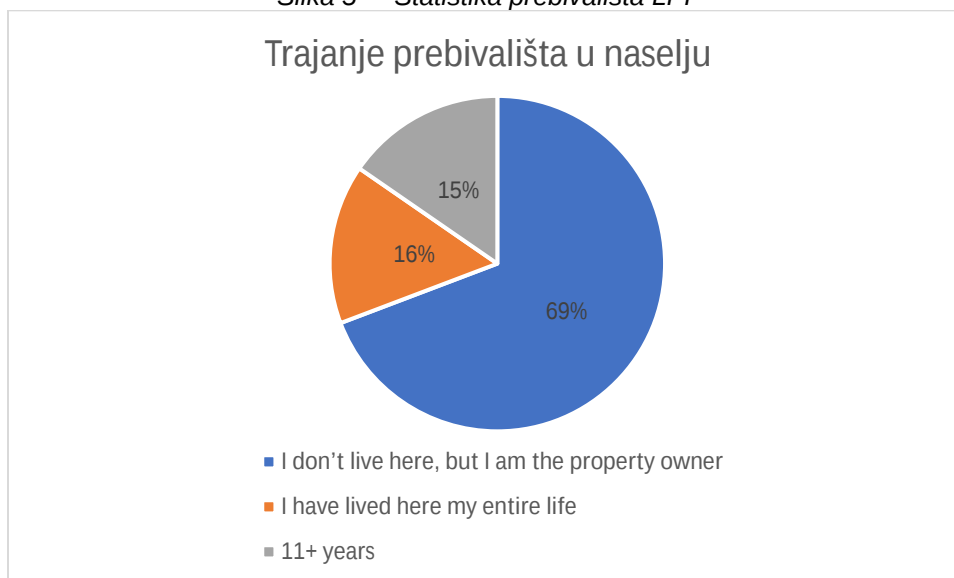
Intervjui sa LPP prvobitno su obavljeni u prostorijama grada Pirota 14. i 15. aprila 2025. godine. Iako su neki intervjui uspešno završeni u ovom okruženju, značajan broj vlasnika imovine je stariji ili ne boravi na području Deonice. Shodno tome, socijalni stručnjak je prilagodio pristup i izvršio lične posete na lokacijama pogodnijim za ispitanike.

Postizanje ciljnog broja ispitanika pokazalo se izazovnim jer mnogi pogođeni pojedinci ne borave u naseljima u kojima se nalazi ekspropisano zemljište. U nekoliko slučajeva, registrovani vlasnici imovine su preminuli, a zakonski naslednici nisu mogli biti identifikovani.

Većina ispitanika (69%) je navela da ne borave u pogođenom naselju, već tamo samo poseduju imovinu. Samo 16% je izjavilo da je živelo u naselju ceo svoj život, dok 15% boravi tamo više od 11 godina.

Navedeno sugeriše da je značajan broj LPP povezan sa Deonicom kroz vlasništvo nad zemljištem, ali da ne borave tamo trajno.

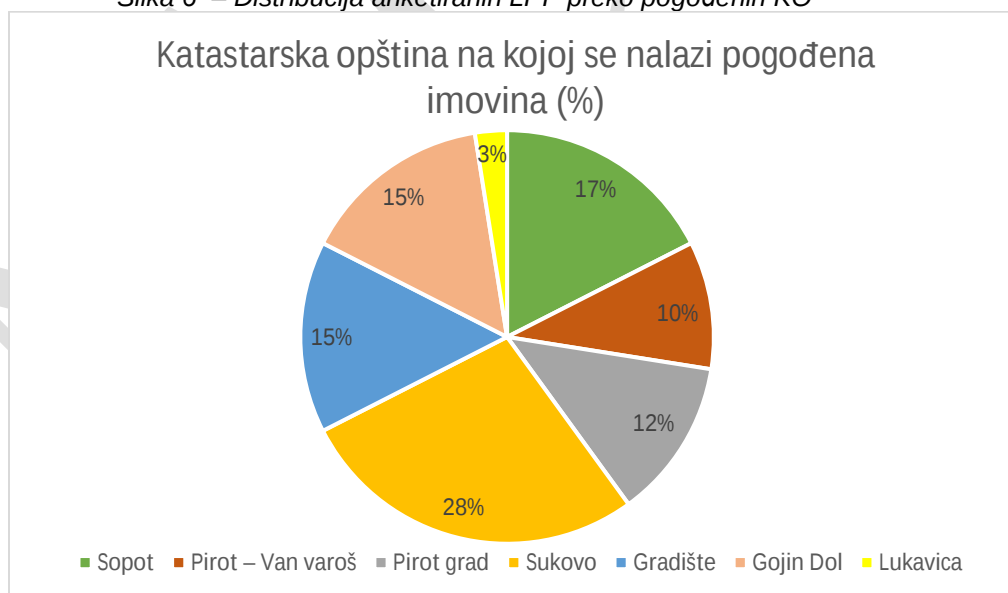
Slika 5 – Statistika prebivališta LPP

Izvor: Istraživanje, APR, 2025.

Geografsko područje obuhvaćeno istraživanjem obuhvata sledećih 7 KO koje su direktno pogođene ekonomskim i fizičkim raseljavanjem LPP: Sopot, Pirot Van Varoš, Pirot Grad, Sukovo, Gradište, Gojin Dol i Lukavica. Broj intervjua sprovedenih u svakom naselju određen je prvenstveno lokacijom i koncentracijom zemljišnih parcela koje su predmet eksproprijacije, a ne veličinom stanovništva ili administrativnim statusom. Shodno tome, veća zastupljenost nekih KO, kao što su Sukovo ili Sopot, odražava veći stepen planiranog otkupa zemljišta u tim katastarskim područjima.

Slika 6 – Distribucija anketiranih LPP preko pogođenih KO

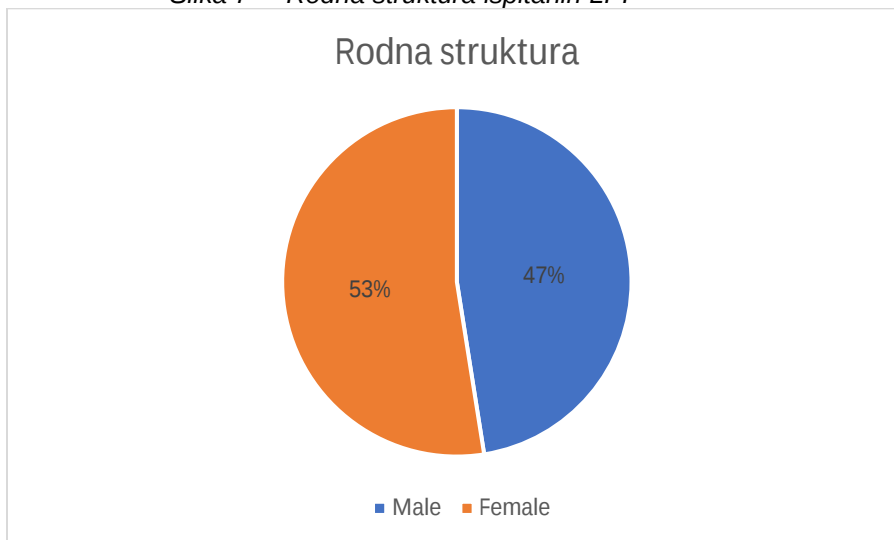
Izvor: Istraživanje, APR, 2025.

Svi intervjui su sprovedeni direktno od strane socijalnog stručnjaka koji je naglas čitao svako pitanje i beležio odgovore koje su ispitanici davali. Popunjeni upitnici uneti su u softver za statističku obradu podataka (SPSS) uz informisanu saglasnost LPP, radi statističke analize. Svi podaci prikupljeni putem upitnika i intervjua su anonimni i bezbedno pohranjeni, čime je obezbeđena usklađenost sa važećim etičkim standardima i zahtevima za zaštitu podataka.

6.2. Demografski profil, obrazovanje, zaposlenost i prihodi anketiranih LPP

Što se tiče rodnog sastava Istraživanja, ženski vlasnici/korisnici imovine pogođene eksproprijacijom činili su 53% ispitanika, dok su muški ispitanici činili 47%. Sva tri domaćinstva identifikovana za fizičko preseljenje bila su zastupljena tokom intervjua na način da su oba člana svakog para učestvovala u razgovoru.

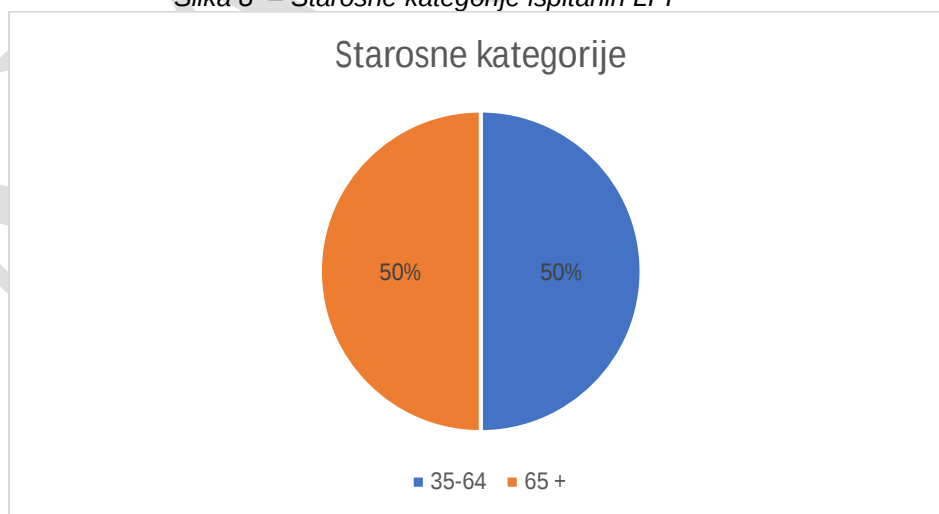
Slika 7 – Rodna struktura ispitanih LPP

Izvor: Istraživanje, APR, 2025.

Što se tiče starosne strukture ispitanika, anketirani LPP su ravnomerno raspoređeni između dve starije starosne kategorije. Polovina vlasnika/korisnika (50%) ima između 35 i 64 godina, dok druga polovina (50%) ima 65 ili više godina. To ukazuje da je pogođeno stanovništvo pretežno sredovečno ili starije, bez zabeleženog učešća osoba mlađih od 35 godina u intervjuiima.

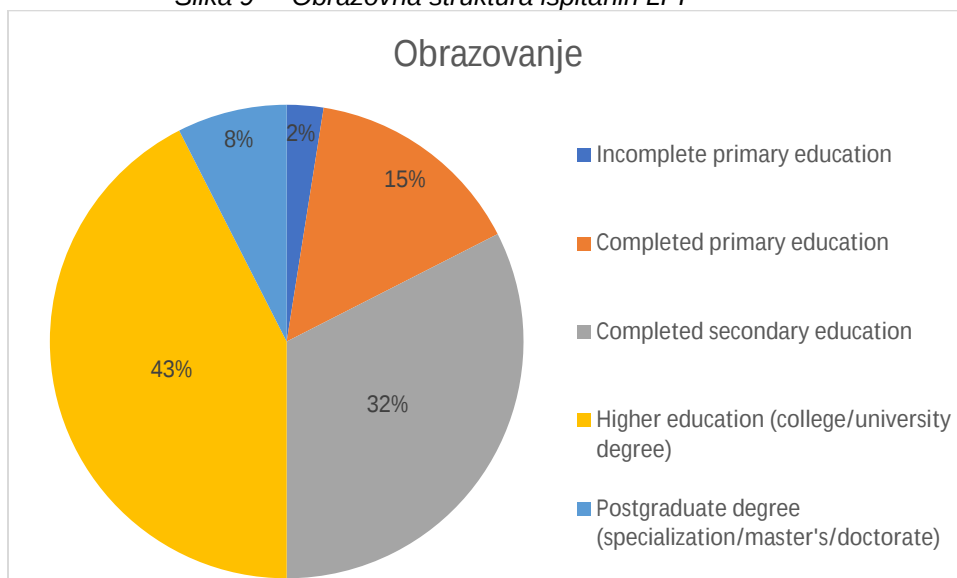
Slika 8 – Starosne kategorije ispitanih LPP

Izvor: Istraživanje, APR, 2025.

Kad je reč o obrazovanju, relativno veliki procenat LPP ima visokoškolske kvalifikacije. Konkretno, 43% je završilo fakultet ili višu školu, dok dodatnih 8% poseduje postdiplomski stepen, čime ukupan udeo tercijarno obrazovanih pojedinaca iznosi 51%. Među preostalim ispitanicima, 32% je završilo srednje obrazovanje, dok je 15% završilo samo osnovno obrazovanje. Veoma mali udeo (2%) nije završio osnovnu školu.

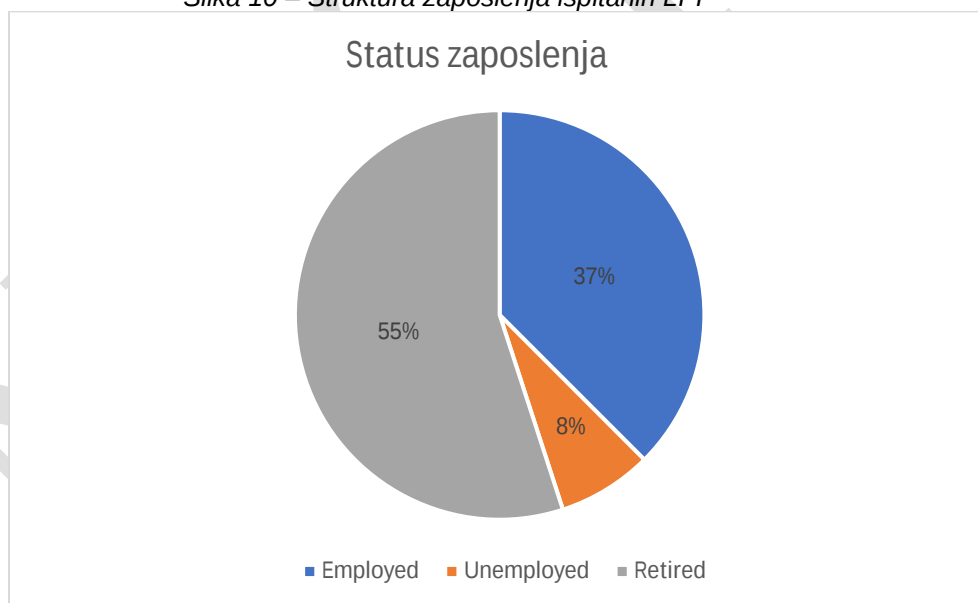
Slika 9 – Obrazovna struktura ispitanih LPP

Izvor: Istraživanje, APR, 2025.

Sledeći grafikoni ilustruju odnos između zaposlenosti i strukture prihoda među LPP. Naime, 55% LPP je u penziji, 37% zaposleno, a 8% nezaposleno u vreme sprovođenja istraživanja.

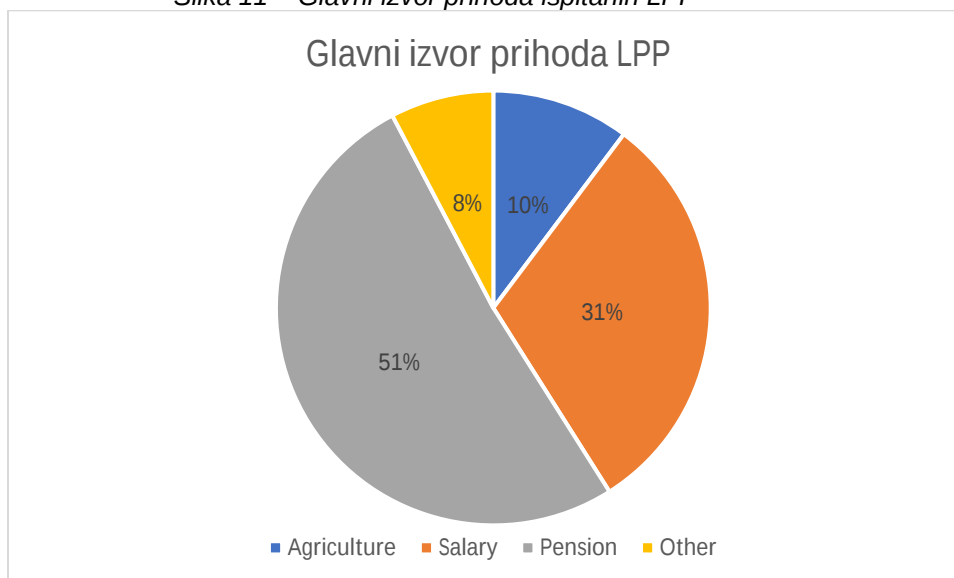
Slika 10 – Struktura zaposlenja ispitanih LPP

Izvor: Istraživanje, APR, 2025.

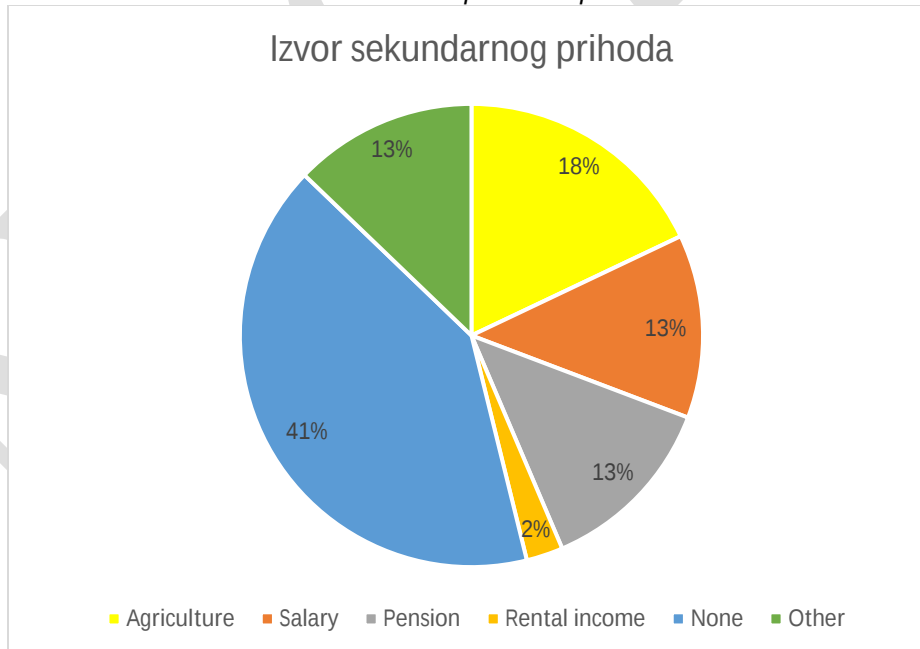
Istovremeno, penzije predstavljaju najčešće prijavljeni primarni izvor prihoda među anketiranim LPP, pri čemu je 51% ispitanika navelo ovu kategoriju. Plate su usledile sa 31%, dok je 10% ispitanika navelo poljoprivredu kao svoj glavni izvor prihoda. Dodatnih 8% se oslanja na neformalni ili povremeni rad. Ova raspodela prihoda ukazuje da visok procenat LPP prvenstveno ne zavisi od ekonomije zasnovane na korišćenju zemljišta.

Slika 11 – Glavni izvor prihoda ispitanih LPP

Najveći udeo intervjuisanih LPP (41%) ukazao je da nemaju nikakav prihod izvan svog primarnog izvora zarade. Među onima koji ga imaju, najčešći sekundarni izvor prihoda je poljoprivreda (18%), zatim plata, penzija i drugi izvori - svaki čini oko 13% datih odgovora. Prihod od zakupa prijavio je samo jedan ispitanik (3%).

Slika 12 – Izvor sekundarnih prihoda ispitanih LPP

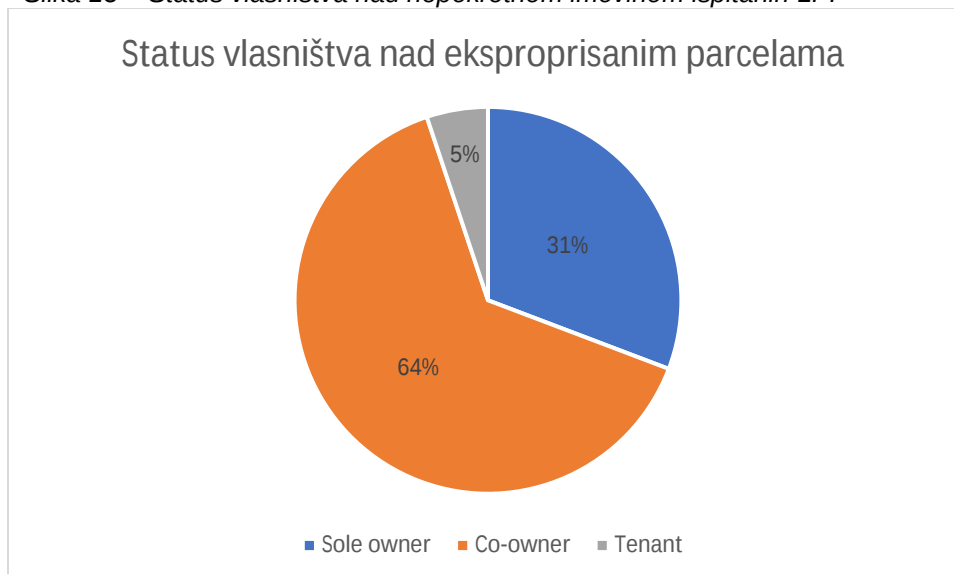

Izvor: Istraživanje, APR, 2025.

6.3. Pravo na nepokretnu imovinu i uticaji eksproprijacije

Među svim ispitanicima, 64% njih su se izjasnili kao suvlasnici eksproprianog zemljišta, dok je 31% samostalnih vlasnika. Pored toga, 5% ispitanika navelo je da su zakupci. Ovaj procenat zakupaca obuhvata i zaposlene u IŽS koji borave u objektima u vlasništvu kompanije koja je predmet eksproprijacije.

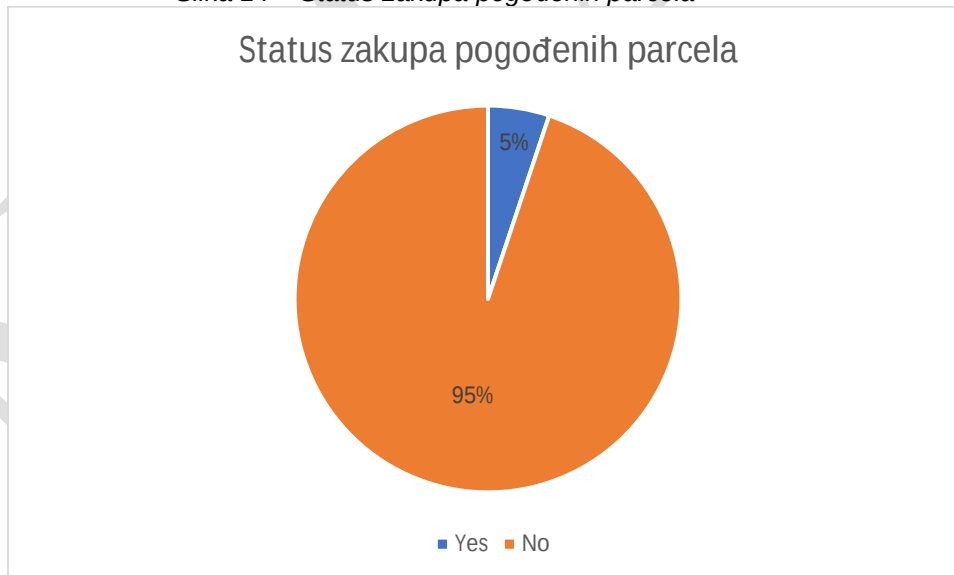
Slika 13 – Status vlasništva nad nepokretnom imovinom ispitanih LPP

Izvor: Istraživanje, APR, 2025.

Velika većina ispitanih LPP (95%) izjavila je da se njihove pogođene parcele trenutno ne iznajmljuju, dok je samo 5% izjavilo da je zemljište pod ugovorom o zakupu (jedan vlasnik zemljišta za dve parcele). Ovo ukazuje na to da odnosi zakupa nisu značajan faktor u kontekstu eksproprijacije zemljišta povezane sa Projektom.

Slika 14 – Status zakupa pogođenih parcela

Izvor: Istraživanje, APR, 2025.

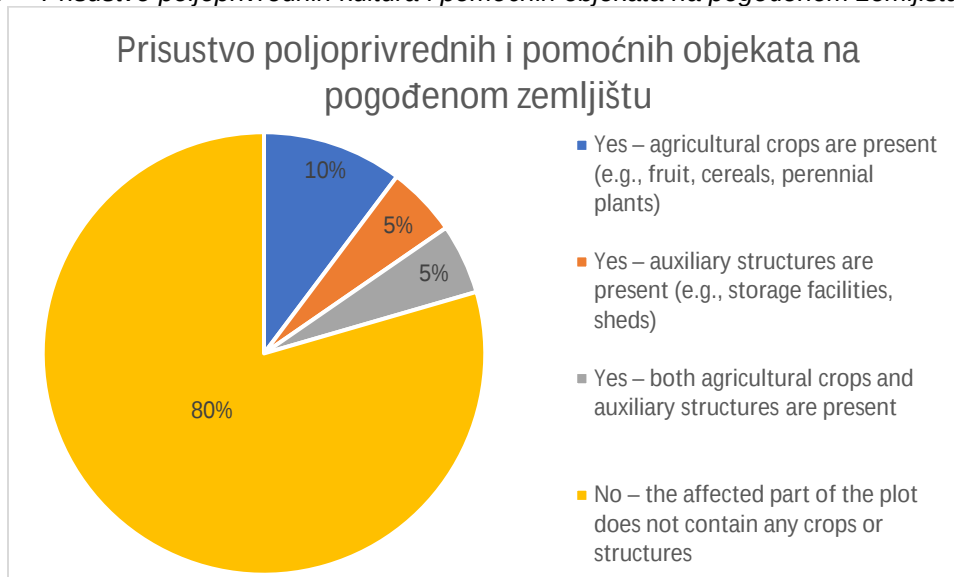
Što se tiče tipa zemljišta i njegovog korišćenja, kao što je ranije navedeno, prema Studiji o ekproprijaciji Projekat će zahtevati otkup 22 poljoprivredne parcele (55%) i 17 građevinskih parcela (45%).

Međutim, zbog uobičajenih neslaganja između katastarskih podataka i stvarnog stanja na terenu, istraživanje je pokazalo da oko 80% pogođenih zemljišnih parcela ne sadrži poljoprivredne kulture ili pomoćne objekte. U kombinaciji sa malom površinom privatnog zemljišta obuhvaćenog Projektom, navedeno ukazuje na manji stepen

narušavanja produktivnog korišćenja zemljišta ili fizičkih dobara. Ovi nalazi su u skladu sa ukupnim pristupom upravljanja Projektom koji podrazumeva pribavljanje uskih traka zemljišta, pretežno lociranih duž postojeće železničke infrastrukture.

Među preostalim ispitanicima, 10% je prijavilo prisustvo poljoprivrednih kultura (kao što su voćke, žitarice ili višegodišnje biljke), dok je 5% ukazalo na postojanje pomoćnih objekata (npr. skladišta ili šupa). Dodatnih 5% je izjavilo da su na pogođenom zemljištu prisutni i usevi i pomoćni objekti.

Slika 15 – Prisustvo poljoprivrednih kultura i pomoćnih objekata na pogođenom zemljištu

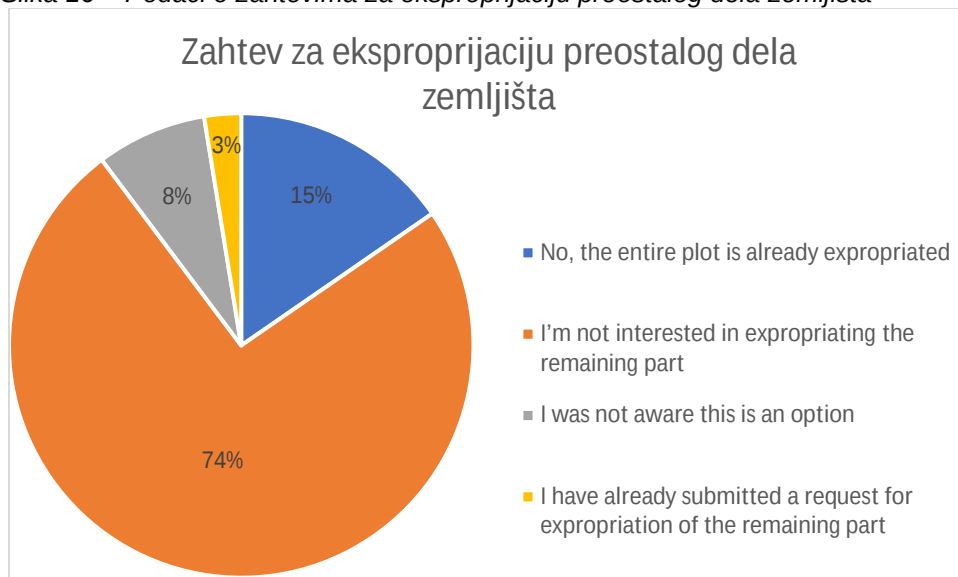
Izvor: Istraživanje, APR, 2025.

Na osnovu zahteva za eksproprijaciju definisanih u Elaboratu o eksproprijaciji, 30 od 32 pogođene parcele (94%) biće predmet delimične eksproprijacije, dok će samo 2 parcele (6%) biti eksproporisane u celosti. Pored toga, doneta je odluka da se pristupi i potpunoj eksproprijaciji još jedne privatne parcele, nakon odobrenja zahteva vlasnika.

Većina ispitanika (74%) izjavila je da ne namerava da zatraži eksproprijaciju preostalog dela pogođenih parcela. Ovo je u skladu sa prirodom pribavljanja zemljišta u okviru Projekta koja je prvenstveno uključivala delimičnu eksproprijaciju malih delova zemljišta, ograničenih na ono što je bilo neophodno za izvođenje građevinskih radova. Približno 15% ispitanika navelo je da je cela njihova parcela već eksproporisana. Mali deo (8%) je izjavio da nije bio upoznat sa mogućnošću da zatraži eksproprijaciju preostalog dela. Međutim, u većini ovih slučajeva, takva pravna opcija verovatno nije postojala zbog minimalnog obima eksproprijacije i mogućnosti daljeg korišćenja preostalog zemljišta.

Samo jedan ispitanik (3%) je izjavio da je podneo zahtev za eksproprijaciju preostalog dela parcele. Prema dostupnim informacijama, ovaj zahtev je razmatran i odobren jer preostali deo zemljišta više nije imao nezavisnu ekonomsku ili funkcionalnu vrednost.

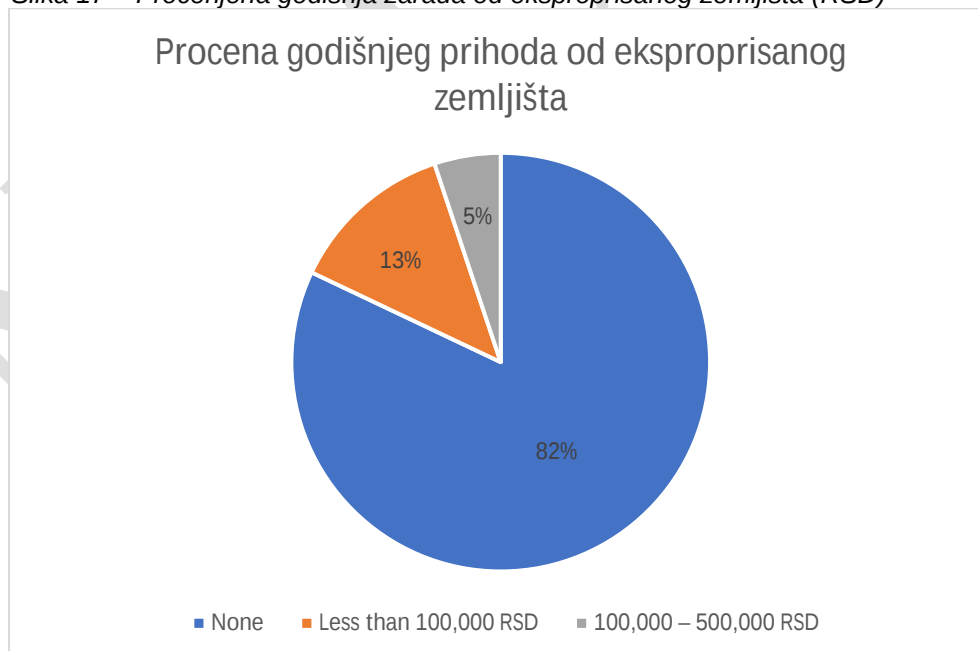
Slika 16 – Podaci o zahtevima za eksproprijaciju preostalog dela zemljišta

Izvor: Istraživanje, APR, 2025.

Istraživanje je pokazalo da za većinu LPP (82%) eksproprijisano zemljište nije donosilo nikakav prihod, što ukazuje na ograničenu ekonomsku zavisnost od samog zemljišta. Među onima koji su prijavili prihode od zemljišta, 13% je od pogođenog zemljišta godišnje zarađivalo manje od 100.000 dinara, dok je samo 5% prijavilo veća primanja (između 100.000 i 500.000 dinara).

Slika 17 – Procenjena godišnja zarada od eksproprijisanog zemljišta (RSD)

Izvor: Istraživanje, APR, 2025.

Većina LPP (72%) je navela da eksproprijacija zemljišta neće uticati na njihovu poljoprivrednu proizvodnju, što je u skladu sa ranijim nalazima da većina pogođenog zemljišta nije korišćena u poljoprivredne svrhe. Međutim, 18% ispitanika je izjavilo da će eksproprijacija zemljišta značajno uticati na njihovu poljoprivrednu proizvodnju, dok je 10% očekivalo manji uticaj.

Slika 18 – Očekivani uticaj eksproprijacije zemljišta na poljoprivrednu proizvodnju

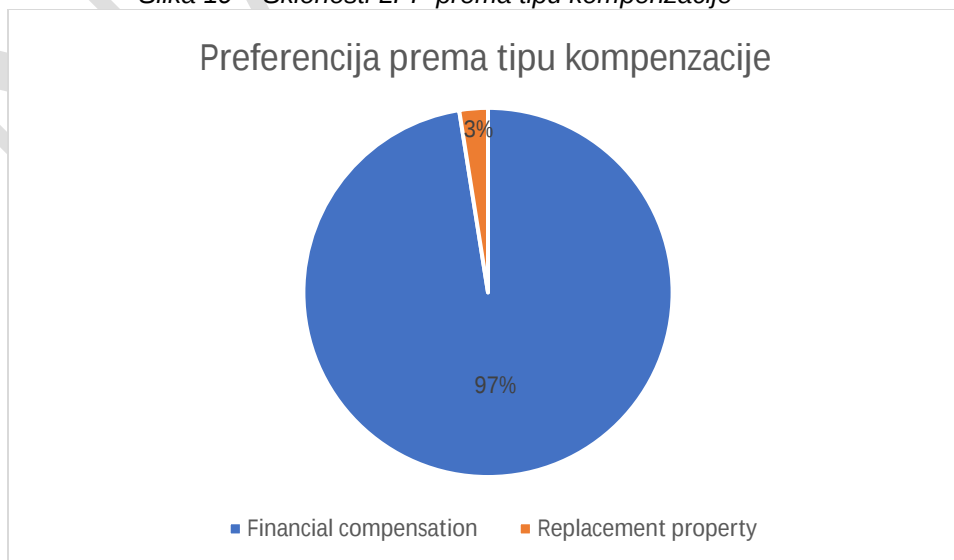
Izvor: Istraživanje, APR, 2025.

6.4. Sklonosti i planovi LPP u vezi sa naknadama

Velika većina LPP (97%) izrazila je jasnu sklonost novčanoj naknadi umesto obezbeđivanju zamenske imovine. Ova snažna opredeljenost ukazuje na to da većina PAP ne zavisi od ekspropisanog zemljišta za njihov primarni život i smatra da je novčana naknada praktičnije i fleksibilnije rešenje.

Samo jedan ispitanik (3%) izrazio je sklonost za primanje zamenske imovine. Ovaj slučaj uključuje domaćinstvo planirano za preseljenje iz objekta u vlasništvu IŽS-a, sa interesovanjem za preseljenje u drugi objekat koji je takođe u vlasništvu IŽS-a. U drugom slučaju, drugo fizički raseljeno domaćinstvo, koje takođe živi u objektu u vlasništvu IŽS-a, nije prihvatilo zamensku imovinu, već je izrazilo interesovanje za primanje institucionalne podrške za dobijanje stambenog kredita za izgradnju novog doma na parceli u privatnom vlasništvu.

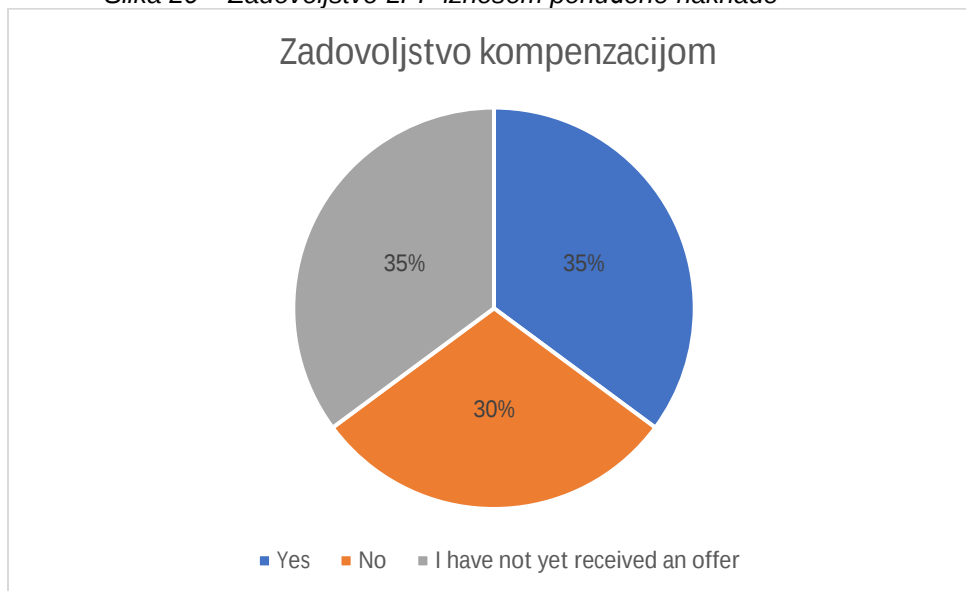
Slika 19 – Sklonosti LPP prema tipu kompenzacije

Izvor: Istraživanje, APR, 2025.

Na pitanje o njihovom zadovoljstvu iznosom naknade koja se nudi za eksproprisano zemljište, 35% LPP je izjavilo da je zadovoljno. Nasuprot tome, 30% je izrazilo nezadovoljstvo ponuđenim iznosom, dok je preostalih 35% izjavilo da još nisu dobili ponudu za naknadu u vreme sprovođenja istraživanja.

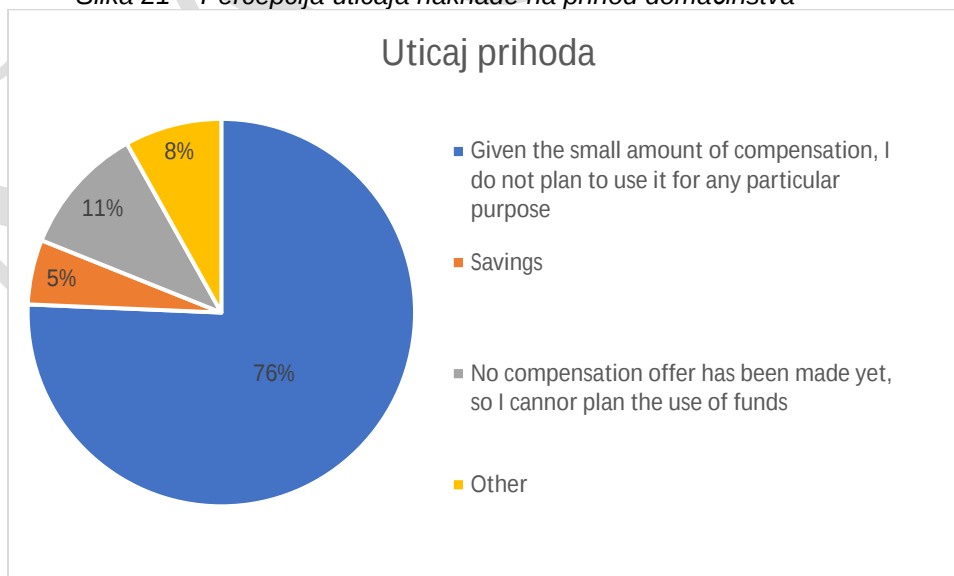
Slika 20 – Zadovoljstvo LPP iznosom ponuđene naknade

Izvor: Istraživanje, APR, 2025.

Većina ispitanika (89%) izjavila je da naknada primljena za eksproprijaciju zemljišta neće imati uticaj na njihov ukupni prihod domaćinstva. Samo 8% LPP očekuje značajan uticaj, dok je 3% navelo da će obim uticaja zavisiti od konačnog iznosa naknade.

Slika 21 – Percepcija uticaja naknade na prihod domaćinstva

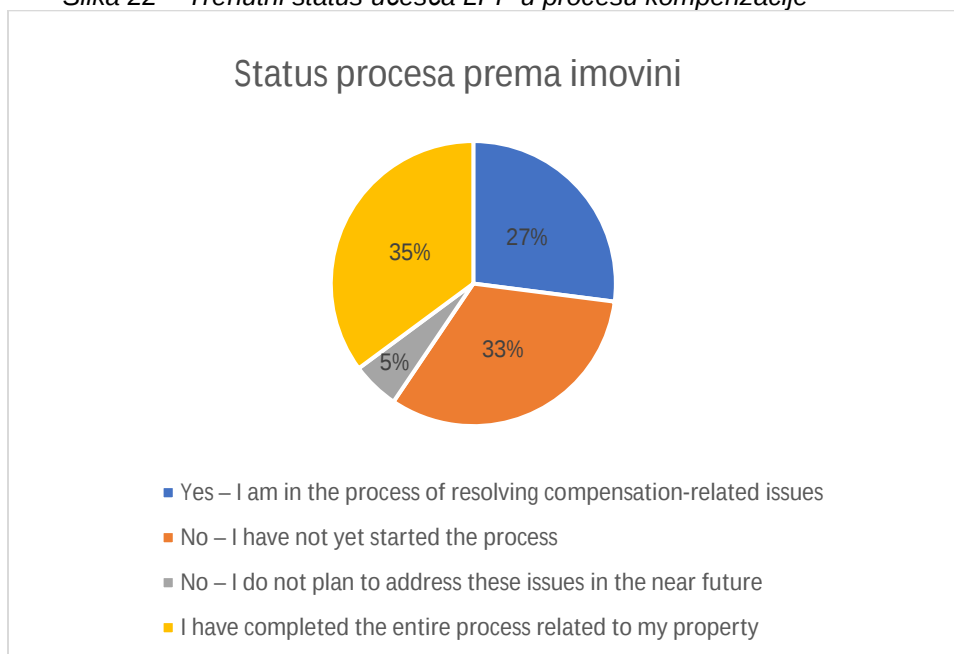

Izvor: Istraživanje, APR, 2025.

Rezultati istraživanja pokazuju da je 35% LPP već završilo sve procedure vezane za eksproprijaciju njihove pogođene imovine. Dodatnih 27% se trenutno bavi rešavanjem pitanja vezanih za naknadu. U međuvremenu,

33% još nije započelo ovaj proces, dok je 5% izjavilo da ne namerava da se bave ovim pitanjima u bliskoj budućnosti.

Slika 22 – Trenutni status učešća LPP u procesu kompenzacije

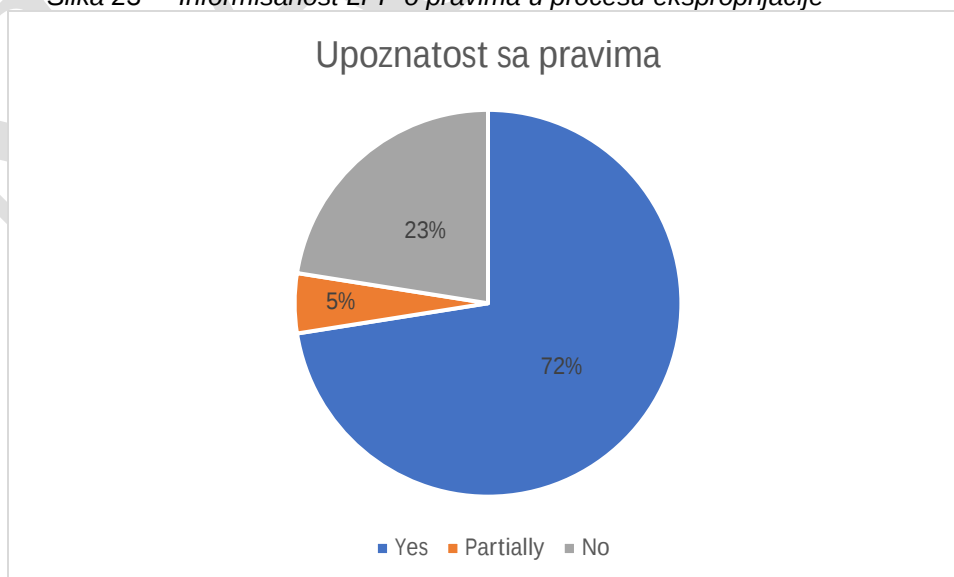

Izvor: Istraživanje, APR, 2025.

6.5. Informisanost o pravima i percepcija Projekta

Rezultati istraživanja pokazuju da je 72% LPP upoznato sa svojim pravima u procesu eksproprijacije, dok je 5% navelo da je samo delimično informisano. Skoro jedna četvrtina ispitanika (23%) izjavila je da uopšte nije upoznata sa svojim pravima.

Slika 23 – Informisanost LPP o pravima u procesu eksproprijacije

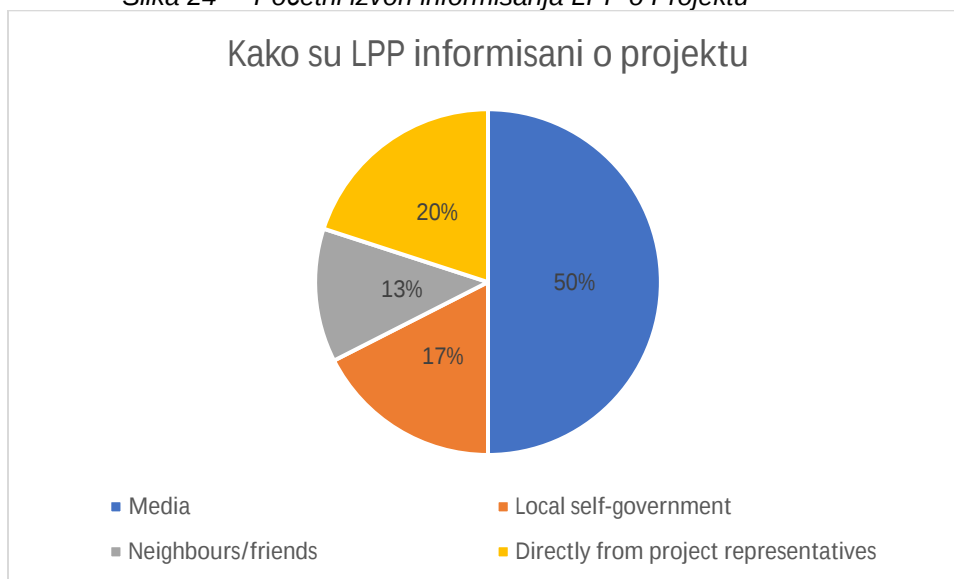

Izvor: Istraživanje, APR, 2025.

Na pitanje da li znaju kome da se obrate kako bi zaštitili i ostvarili svoja prava u procesu eksproprijacije, 62% LPP je odgovorilo potvrdno. Međutim, 28% je izjavilo da ne zna koga da kontaktira, dok je dodatnih 10% navelo da planira da pribavi više informacija.

Polovina anketiranih LPP (50%) izjavila je da su prvi put saznali za železnički Projekat putem medijskih izvora, što ga čini najčešćim kanalom informisanja. Manji procenat (20%) je dobio informacije direktno od predstavnika Projekta, dok je 17% informisano od strane organa lokalne samouprave, a 13% je čulo za Projekat od komšija ili prijatelja.

Slika 24 – Početni izvori informisanja LPP o Projektu

Izvor: Istraživanje, APR, 2025.

Velika većina ispitanika (85%) izrazila je pozitivno mišljenje o Projektu i modernizaciji železnice, što odražava opštu podršku unapređenju infrastrukture u ovoj oblasti. Manji procenat ispitanika zauzeo je neutralan (10%) ili negativan (5%) stav. Ovi stavovi uglavnom su bili povezani sa zabrinutošću da bi proces izgradnje mogao trajati dugo i da radovi možda neće biti završeni u skoroj budućnosti.

Nekoliko ispitanika je izrazilo dodatne zabrinutosti tokom intervjua. One su se prvenstveno odnosile na potencijalna ograničenja u pristupu preostalim delovima njihovog zemljišta nakon delimične eksproprijacije, moguću štetu na usevima ili drveću tokom izgradnje i nezadovoljstvo iznosom ponuđene naknade.

6.6. Procena ranjivosti domaćinstava planiranih za preseljenje

Domaćinstvo se definiše kao grupa ljudi koji žive zajedno u istom objektu, deli životne aktivnosti (uključujući obroke) i zajednički upravlja ekonomskim resursima. Istraživanjem su identifikovana tri domaćinstva koja žive u objektima predviđenim za rušenje i koja će stoga biti fizički raseljena zbog Projekta.

Pored socioekonomskih i zdravstvenih odlika lica pogođenih preseljenjem iz svojih domova, Istraživanje je prikupilo detaljne podatke o tipu, veličini i fizičkim karakteristikama pogođenih objekata. Ove informacije uključuju ukupnu površinu, korišćene građevinske materijale, broj prostorija, dostupnost osnovnih komunalnih usluga (vodovod, struja, kanalizacija) i vrstu grejanja. Takvi podaci su od suštinskog značaja za procenu adekvatnosti trenutnih uslova stanovanja, identifikovanje potreba za preseljenjem i određivanje odgovarajućih standarda zamenskih stanova ili iznosa naknade.

Sva ranjiva domaćinstva su intervjuisana lično, pri čemu su svi odrasli članovi učestvovali u razgovoru. Prikupljeni podaci omogućili su procenu njihovih životnih uslova, ekonomskog statusa, zdravstvenih potreba, stambene sigurnosti i karakteristika pogođenih objekata.

Na osnovu kriterijuma ranjivosti navedenih u metodologiji predstavljenoj u potpoglavlju 6.1, neka domaćinstva se smatraju ranjivim i zahtevaju prilagođenu podršku sa dodatnim detaljima navedenim u Aneksu 5 ovog dokumenta.

U skladu sa zahtevima EIB ESS, IŽS treba da pruži sledeću prilagođenu pomoć ranjivim domaćinstvima pogođenim fizičkim raseljavanjem:

- Jasna i pravovremena komunikacija u vezi sa rušenjem stambenih objekata - obaveštenje treba dostaviti najmanje šest meseci unapred;
- Transparentne informacije o opcijama preseljenja, uključujući alternative u vidu zamenskog stana ili novčane naknade;
- Obezbeđivanje zamenskog stambenog objekta koji zadovoljava međunarodne standarde u pogledu adekvatnosti, useljivosti, pristupačnosti, priuštivosti, kulturne prikladnosti, lokacije, sigurnosti i pristupa osnovnim uslugama i infrastrukturi;
- Logistička podrška tokom preseljenja, uključujući pomoć pri transportu ličnih stvari;
- Administrativna podrška radi olakšavanja dokumentacije i pravnih procedura u vezi sa preseljenjem.

Dalje konsultacije sa ovim porodicama biće neophodne kako bi se finalizirale sklonosti svakog domaćinstva u vezi sa preseljenjem i kako bi se osiguralo da su predložena rešenja tehnički izvodljiva, ali i socijalno prihvatljiva i održiva.

U skladu sa Matricom prava i EIB ESS 6, IŽS će pružiti dodatnu, prilagođenu podršku svim pojedincima i domaćinstvima koja se u budućnosti identifikuju kao ranjiva. Cilj je da se osigura da procesi preseljenja i kompenzacije ne utiču nesrazmerno na njih i da se njihova sredstva za život i blagostanje barem obnove, a po mogućstvu i unaprede.

Mere podrške mogu uključivati, u zavisnosti od individualnih potreba: pomoć u logistici preseljenja, pomoć u pribavljanju ličnih dokumenata ili dokumenata o socijalnoj zaštiti, prioritetni pristup dostupnim socijalnim uslugama (npr. zdravstvena zaštita, socijalna podrška), upućivanje ka lokalnim programima zapošljavanja ili poljoprivredne podrške, ili povezivanje sa opštinskim pružaocima podrške.

6.7. Privredni subjekti pogođeni eksproprijacijom

Svrha ovog odeljka je da se razumeju potencijalni uticaji raseljavanja u vezi sa Projektom na registrovane privredne subjekte čija je imovina pogođena Projektom.

Tokom ovog procesa jedan poslovni subjekt je intervjuisan kako bi se procenilo da li će delimični otkup zemljišta uticati na njegovo poslovanje, imovinu ili tokove prihoda. Intervju je obavljen sa stečajnim upravnikom građevinske firme koja je trenutno u likvidaciji. Eksproprijacija se odnosi na malu površinu zemljišta (21m²) i nisu identifikovani nikakvi negativni uticaji na poslovanje. Navedeno je da će se svaka primljena naknada koristiti za rešavanje neizmirenih obaveza prema poveriocima.

Jedan od intervjuisanih vlasnika zemljišta je fizičko lice koje je registrovano na istoj parceli u KO Pirot Grad kao suvlasnik i lično i preko svoje preduzetničke radnje. S obzirom na to da je parcela u zajedničkom vlasništvu tri fizička i pet pravnih subjekta, bilo je značajno čuti od ovog ispitanika da se zemljište ne koristi za ostvarivanje prihoda – na njemu nema poslovnih objekata, ne koristi se za poljoprivrednu proizvodnju, niti se iznajmljuje.

6.8. Rezime ključnih socio-ekonomskih nalaza

Imajući u vidu predstavljene rezultate Istraživanja, sledeći podaci i zaključci se pojavljuju kao ključni za ovaj APR:

- Prosečna površina zemljišta koje je predmet eksproprijacije po vlasniku iznosi približno 42,7 m². Ova relativno mala površina gubitka zemljišta po pojedinačnom vlasniku sugerise da su očekivani

uticaji u pogledu fizičkog raseljavanja i/ili gubitka izvora prihoda ograničeni, a u nekim slučajevima, zanemarljivi.

- Delimično pribavljanje zemljišta bio je dominantan oblik uticaja u okviru Projekta, sa samo tri privatne parcele koje su bile predmet potpune eksproprijale (uključujući i onu koja je odobrena za otkup po zhtevu tokom procesa eksproprijacije).
- Samo tri domaćinstva će biti predmet fizičkog raseljavanja. Ova domaćinstva pokazuju karakteristike ranjivosti i zahtevaju posebnu podršku u procesu preseljenja.
- LPP su uglavnom stariji ili sredovečni pojedinci i nisu ekonomski zavisni od zemlje. Penzije i plate predstavljaju primarne izvore prihoda.
- Većina pogođenih parcela (82%) se ne koristi u svrhe ostvarivanja prihoda. Ovo podržava zaključak da je ekonomski uticaj pribavljanja zemljišta za potrebe Projekta ograničen.
- 10% ispitanika prijavilo je prisustvo poljoprivrednih kultura na svom zemljištu, dok je 5% navelo postojanje pomoćnih objekata. Dodatnih 5% je izjavilo da su na pogođenom zemljištu prisutni i usevi i pomoćni objekti. Ovi procenti zahtevaju potpunu implementaciju matrice prava u svakoj situaciji u kojoj se zemljište planirano za eksproprijaciju koristi za ostvarenje prihoda.
- Postoji snažna sklonost novčanoj naknadi (97%) u odnosu na obezbeđivanje zamenske imovine. Međutim, većina ispitanika (89%) je izjavila da naknada za eksproprijaciju zemljišta neće imati uticaja na ukupne prihode domaćinstva ili njihovo ekonomsko stanje.
- Iako je većina ispitanika izjavila da je informisana o svojim pravima u vezi sa eksproprijacijom, značajan broj (približno trećina) nije imao jasnu informaciju ili svest o tome kome se obratiti za pomoć.
- Stavovi prema Projektu su uglavnom pozitivni (85%), iako su neki ispitanici izrazili zabrinutost u vezi sa ograničenim pristupom preostalom zemljištu, potencijalnom štetom na usevima, iznosom naknade i ukupnim trajanjem građevinskih radova.

7. POSTUPAK EKSPROPRIJACIJE I INSTITUCIONALNI ARANŽMANI (uloge i odgovornosti)

Zemljište potrebno za javne infrastrukturne projekte u Republici Srbiji po pravilu se pribavlja na osnovu nacionalnog Zakona o eksproprijaciji¹⁰. Ovaj zakon omogućava javnim telima da steknu privatnu nepokretnu imovinu za projekte od javnog (nacionalnog i/ili lokalnog) interesa, uz zaštitu interesa svih lica sa pravnim naslovom čija imovina treba da bude ekspropirana (formalni vlasnici).

Zakon sadrži princip pravične naknade, dok postupak eksproprijacije obično ide sledećim tokom:

- Javni interes se utvrđuje posebnim zakonom ili odlukom Vlade Srbije. Nakon utvrđivanja javnog interesa, korisnik eksproprijacije (u ovom slučaju IŽS) podnosi predlog za eksproprijaciju odeljenju za imovinske poslove u odgovarajućem gradu ili opštini, zajedno sa setom pratećih dokumenata, uključujući i dokaz da su obezbeđena sredstva potrebna za isplatu naknada za eksproprijaciju.
- Vlasnici pogođenih nekretnina se zatim pojedinačno pozivaju od strane lokalne samouprave na uvid predlog za eksproprijaciju. S obzirom da se Elaborat o eksproprijaciji, a samim tim i predlog za eksproprijaciju, zasnivaju na katastarskoj bazi podataka koja često nije ažurna i ne sadrži potpune podatke o imovini koja je predmet eksproprijacije, lokalna vlast poziva vlasnika imovine da dostavi podatke o pomoćnim objektima, poboljšanjima na zemljištu (npr. ogradi, sistemu za navodnjavanje, itd.), zasađenom drveću i ostvarenim prinosima kako bi se zabeležila, izračunala i nadoknadila njihova vrednost.
- Ako je dokumentacija potpuna, odluku o eksproprijaciji (prvog stepena) donosi gradsko/opštinsko odeljenje za imovinske poslove. Na rešenje o eksproprijaciji vlasnici imovine mogu podneti žalbu Ministarstvu finansija koje upravno odlučuje u drugom stepenu, a nakon toga odluka postaje pravosnažna. Pogođeni vlasnik može protiv ove odluke da podnese sudsku žalbu nadležnom upravnom sudu, a nakon njegove odluke odluka o eksproprijaciji postaje pravno obavezujuća bez prava na žalbu.
- Kada odluka o eksproprijaciji postane pravno obavezujuća, gradska/opštinska uprava mora održati još jedno ročište sa vlasnicima imovine kako bi se utvrdio iznos naknade za svakog pogođenog vlasnika. Vlasniku imovine sa pravnim naslovom biće ponuđena novčana naknada prema tržišnoj vrednosti koju odredi lokalna poreska uprava ili ovlašćeni procenitelji. U slučaju da se u roku od dva meseca od donošenja odluke o eksproprijaciji ne postigne dogovor o visini naknade (uključujući vreme plaćanja i potrebu da se napuste pogođena imovina), slučaj se upućuje sudovima na odlučivanje. Za razliku od procene same vrednosti zemljišta koju obezbeđuje lokalna Poreska uprava, vrednost pomoćnih zgrada, poboljšanja na zemljištu, drveća itd. procenjuje se za svaki pojedinačni slučaj od strane ovlašćenog procenitelja angažovanog od strane korisnika eksproprijacije. Na sudu, vlasnik može da podnese procenu svog procenitelja.
- Nakon potpisivanja sporazuma o naknadi ili odluke suda koja postaje pravno obavezujuća, korisnik eksproprijacije pristupa isplati naknade ili obezbeđenju zamenskih nekretnina. Zakon ne precizira vremenski okvir za isplatu naknade, ali navodi da će rok za isplatu naknade biti određen u sporazumu o naknadi. Ovaj period je obično 30 dana.

Korisnik eksproprijacije stiče pravo na preuzimanje ekspropisane imovine kada rešenje o naknadi štete postane pravosnažno, odnosno na dan zaključenja ugovora o naknadi štete za ekspropisanu imovinu. Ovo pravilo ima izuzetke u zakonski nabrojanim slučajevima hitnosti.

Navedena zakonska procedura će se primenjivati na eksproprijaciju nepokretne imovine za potrebe Projekta u oblasti Deonice zajedno sa sledećim višim standardima koje propisuje ESS EIB¹¹:

- **Podobnost za naknadu:** Zakon o eksproprijaciji u Srbiji predviđa kompenzaciju samo za formalne vlasnike zemljišta, dok EIB ESS obuhvata i formalne i neformalne korisnike nepokretne imovine.

¹⁰ Zakon o eksproprijaciji na srpskom jeziku, dostupan na adresi: https://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_eksproprijaciji.html.

¹¹ Sažetak relevantnog nacionalnog zakonodavstva i standarda EIB-a koji regulišu imovinska i socijalna prava koja se primenjuju na pitanja preseljenja opisana u ovom APR-u sadržani su u poglavlju 6 OPR-a. OPR takođe sadrži analizu razlika između srpskog zakonodavstva i ESS EIB-a.

- **Principi kompenzacije:** Zakon o eksproprijaciji predviđa naknadu tržišne vrednosti, dok EIB ESS zahteva isplatu punih troškova zamene, uključujući troškove preseljenja i naknade za transakcije.
- **Vreme isplate naknade:** Srpski zakon dozvoljava odlaganje plaćanja, ali EIB ESS zahteva isplatu pune naknade pre otkupa zemljišta ili preseljenja. Ako u izuzetnim okolnostima postoje razlozi za ulazak u posed pre isplate naknade, kao što je npr. dugogodišnji sudski postupak, odgovarajući iznos naknade će biti obezbeđen unapred i spreman za isplatu.
- **Mehanizmi konsultacija i žalbi:** Zakon o eksproprijaciji nudi ograničeno javno angažovanje pogođenih građana i lokalnih zajednica, dok EIB ESS zahteva opsežan angažman zainteresovanih strana, javne konsultacije i efikasan mehanizam žalbi pored upravnih i sudskih postupaka.

Organizacione uloge i odgovornosti koje se odnose na proces pribavljanja nepokretnosti su navedene u tabeli 5 ispod. Kao što je naznačeno, IŽS je primarno odgovoran za sprovođenje aktivnosti definisanih u ovom APR-u, uz podršku različitih nacionalnih i lokalnih institucija i agencija.

Tabela 5 – Institucionalni aranžmani za implementaciju APR-a

ODGOVORNA ORGANIZACIJA	GLAVNE ODGOVORNOSTI
IŽS	1. Razvija i objavljuje nacrt APR-a 2. Organizuje javne konsultacije o nacrtu APR-a, usvaja i objavljuje konačnu verziju dokumenta 3. Primenuje i koordinira aktivnosti preseljenja (fizičkog i ekonomskog) propisane APR-om 4. Obezbeđuje sredstva za kompenzaciju i pruža mere pomoći 5. Uspostavlja i vodi žalbeni mehanizam (ŽM) 6. Nadzire i izveštava o implementaciji APR-a 7. Pokriva sve troškove vezane za eksproprijaciju, preseljenje i srodne aktivnosti (u ime Republike Srbije)
MINISTARSTVO FINANSIJA	1. Postupa kao organ drugog stepena u procesu eksproprijacije nadgledajući sve njegove pravne i finansijske aspekte
IZVOĐAČ	1. Obezbeđuje objavljivanje informacija o ŽM-u i podržava njegovu implementaciju na lokalnom nivou 2. Sprovodi privremeni otkup zemljišta u skladu sa EIB ESS
LOKALNA PORESKA UPRAVA	1. Procenjuje tržišnu vrednost nepokretne imovine (zemljišne parcele)
LOKALNA KANCELARIJA KATASTRA	1. Pruža zvanične informacije o statusu obuhvaćenih nekretnina 2. Sprovodi postupak upisa promene vlasništva nad nepokretnom imovinom
OPŠTINE PIROT I DIMITROVGRAD	1. Objavljuje nacrt APR-a i konačnu verziju dokumenta na svojim sajtovima 2. Sprovodi postupak eksproprijacije, uključujući određivanje novčane naknade za eksproprijisanu imovinu na osnovu procene Poreske uprave (za zemljište) i procenitelja (za objekte, useve itd.) 3. Opštinski zdravstveni i centri za socijalnu zaštitu pomažu ugroženim LPP 4. Podrška oko funkcionisanja Žalbenog mehanizma i procesa angažovanja zainteresovanih strana
OSNOVNI SUDOVI	1. Određuju pravičnu naknadu za eksproprijisanu imovinu ako se ne može postići sporazum o naknadi.

8. ANGAŽOVANJE ZAINTERESOVANIH STRANA I ŽALBENI MEHANIZAM

8.1. Angažovanje zainteresovanih strana tokom razvoja nacrtu APR-a

Konkretno angažovanje zainteresovanih strana koje su do sada preduzete prvenstveno uključuju:

- Sastanci i pisana komunikacija između IŽS, angažovanih stručnjaka, Izvođača radova i javnih lokalnih i vladinih organa kako bi se razgovaralo o projektnim rešenjima i postupku eksproprijacije;
- Raznovrsna e-mail prepiska, telefonska komunikacija, neposredni sastanci sa predstavnicima Opština i mesnih zajednica;
- Istraživanje i intervjui sa LPP koji su pogođeni otkupom nepokretne imovine;
- Konsultacije i izveštavanje EIB-a;
- Medijsko izveštavanje.

Najvažnije aktivnosti angažovanja koje su do sada preduzete i njihov uticaj na razvoj i implementaciju APR-a su sledeći:

- **Sastanak održan između IŽS, Izvođača radova, angažovanog socijalnog stručnjaka i službenika odeljenja za imovinske poslove Opština** - Ovaj sastanak je održan 4. marta 2025. godine u prostorijama grada Pirota radi koordinacije saradnje i rešavanja otvorenih pitanja vezanih za pripremu APR-a i sprovođenjem procesa eksproprijacije. Nakon sastanka, učesnici su nastavili redovnu razmenu informacija i saradnju u prikupljanju i razmeni podataka vezanih za postupke eksproprijacije i pripremu nacrtu ovog dokumenta.
- **Istraživanje** je sprovedeno u periodu od 14. do 30. aprila 2025. godine na teritoriji Opština sa ciljem razmatranja tekućih i planiranih aktivnosti eksproprijacije, prikupljanja informacija o pogođenoj imovini i njenim vlasnicima, procene potencijalnog društvenog uticaja raseljavanja, ranjivosti LPP i potrebnih mera ublažavanja. Detaljne informacije o ovoj aktivnosti date su u poglavlju 6. ovog dokumenta.

8.2. Predstojeće aktivnosti angažovanja zainteresovanih strana

IŽS i angažovani stručnjaci će biti odgovorni za sprovođenje sledećih aktivnosti angažovanja zainteresovanih strana:

Objavljivanje dokumenata: Nacrt APR-a će biti objavljen elektronskim putem (na engleskom i srpskom jeziku) i ostaće otvoren za komentare zainteresovanih strana 30 dana na internet stranicama IŽS <https://infrazs.rs/> i Opština.

Paket objavljivanja će uključivati:

- Kratak opis Projekta;
- Odgovarajući nacrt dokumenta i priloga (sa ličnim podacima koji su zaštićeni);
- Opis planiranih javnih konsultacija;
- Načine podnošenja komentara i slanja povratnih informacija;
- Rokove.

Štampani APR (na srpskom jeziku) biće dostupan u IŽS i u prostorijama obe opštine 15 dana pre sastanaka za javne konsultacije.

Kada bude usvojen, APR će biti objavljen na internet stranicama IŽS i Opština do zvaničnog završetka Projekta.

Konsultacije: Javni konsultativni sastanak o nacrtu APR-a održaće se u prostorijama grada Pirota. Konsultativni sastanak će biti najavljen, sa svom relevantnom dokumentacijom, najmanje 15 dana unapred na internet stranicama IŽS i Opština. Sastanak će biti otvoren za sve zainteresovane pojedince i organizacije. Ako je potrebno, biće pružena pomoć kako bi se ranjivim osobama omogućilo da prisustvuju sastanku.

Aktivnosti angažovanja zainteresovanih strana tokom realizacije Projekta će biti rodno prilagođene i posebno dizajnirane da omoguće adekvatnu komunikaciju sa ranjivim osobama. Svaka aktivnost angažovanja će jasno sadržati uputstvo kako zainteresovane strane mogu pružiti povratne informacije i sugestije.

Dalje aktivnosti angažovanja zainteresovanih strana će se sprovoditi u skladu sa EIB ESS, kad god je to potrebno ili zatraženo od strane zainteresovanih strana, posebno ljudi pogođenih aktivnostima preseljenja.

8.3. Žalbeni mehanizam

U skladu sa Planom upravljanja žalbama razvijenim za potrebe Projekta, Žalbeni mehanizam (ŽM) uspostavljen je pre početka građevinskih radova i operativan je od decembra 2023. godine. I IŽS i Izvođač radova su dužni da primaju, evidentiraju i, kada je to moguće, rešavaju sve žalbe vezane za otkup zemljišta i druge društveno relevantne uticaje Projekta na blagovremen i transparentan način.

IŽS sarađuje sa lokalnim samoupravama kako bi se osiguralo da ŽM bude funkcionalan, pristupačan i prihvatljiv zainteresovanim stranama. Ovo uključuje redovno širenje informacija o svrsi ŽM-a, obimu, procedurama za podnošenje žalbi, dostupnim kanalima i određenim kontakt osobama.

Podnošenje ŽM-a: Obrasci za žalbe dostupni su u štampanom obliku na prometnim lokacijama širom Deonice, a mogu se podneti i anonimno. Žalbe se mogu podneti putem različitih kanala, uključujući kutije za žalbe, telefon, redovnu poštu, e-mail ili direktan kontakt sa predstavnicima Izvođača. Obrazac za žalbe ovog Projekta je dostavljen kao Aneks 6.

Glavne pristupne tačke za dobijanje i podnošenje žalbi su:

- Kamp Izvođača;
- Železničke stanice u Pirotu i Sukovu;
- Kancelarije mesnih zajednica u okviru pogođene Deonice;
- Oglasne table u Opštinama.

Obaveštenja o dostupnosti obrazaca za žalbe, procedurama podnošenja i kontakt osobi su vidljivo objavljena na gore navedenim lokacijama.

LPP takođe imaju pravo da podnesu komentare, žalbe i/ili zahteve za informacijama lično ili putem pošte, telefona ili e-maila koristeći sledeće kontakt informacije:

- **Kontakt osoba za Žalbeni mehanizam u IŽS-u**

Ime: Marija Stevanović Veljković
Funkcija: Službenik za otkup zemljišta
Kompanija: Infrastruktura železnice Srbije A.D.
Email: marija.stevanovic-veljkovic@srbrail.rs
Adresa: Nemanjina 6, 11000 Beograd

- **Kontakt osoba za Žalbeni mehanizam kod Izvođača**

Ime: Marko Risimović
Funkcija: Menadžer za zdravlje i bezbednost na radu
Kompanija: TRACE
Email: marko.risimovic@trace.bg
Telefon: +381 60 60 09 249

Postupak donošenja odluka u okviru ŽM-a: Sve primljene žalbe se registruju u Dnevniku žalbi. Podnošenje žalbe ŽM-u ne isključuje niti sprečava podnosioca žalbe da traži rešenje preko drugih zvaničnih organa, uključujući sudove, inspekcije ili ombudsmana, u skladu sa zakonskim okvirom Republike Srbije.

Nakon registracije, službenik za otkup zemljišta vrši brzu procenu kako bi potvrdio primljenu žalbu i utvrdio nivo njenog značaja. U roku od 7 dana svaka žalba se dodeljuje nadležnom stručnjaku ili odeljenju. Podnosilac žalbe se zatim obaveštava da je žalba registrovana, zajedno sa osnovnim informacijama o planiranim akcijama i odgovornom kontakt licu.

Službenik za otkup zemljišta istražuje žalbu, uzimajući u obzir perspektivu podnosioca žalbe i predloženo rešenje. Formalni odgovor se izdaje u roku od 30 dana od prijema žalbe, nakon što su relevantne informacije prikupljene i obrađene. U hitnim slučajevima, proces se ubrzava.

Žalba se smatra rešenom tek nakon što je predloženo rešenje sprovedeno i potvrđeno od strane podnosioca žalbe. Konačna odluka sadrži procenu izjavljene žalbe, jasan zaključak o žalbi, preporučene korektivne mere i, gde je primenjivo, predloge za naknadu ili korake za sprečavanje ponavljanja loše prakse. Ova odluka se izdaje u pisanoj formi i dostavlja podnosiocu žalbe i bilo kojoj drugoj strani na koju se mere odnose ili koja je zakonski obavezna da po njima postupi.

Ako je odluka prihvaćena od strane podnosioca žalbe (ili je situacija procenjena kao hitna od strane službenika za otkup zemljišta), i ako je rešenje primenjivo, korektivne mere se preduzimaju još brže i efikasnije.

Žalbe se takođe mogu podneti anonimno. U takvim slučajevima, službenik za otkup zemljišta istražuje i izdaje konačnu pisanu odluku, koja se zatim javno objavljuje na oglasnoj tabli na mestu gde je žalba prvobitno podnesena.

IŽS Jedinica za implementaciju projekata (JIP) održava Dnevnik žalbi koji dokumentuje sve žalbe primljene putem dostupnih kanala i sadrži raščlanjene podatke po odlikama podnosioca i vrsti žalbe. Lični podaci dobijeni preko ŽM-a zaštićeni su u skladu sa Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti. Sadržaj i struktura Dnevnika žalbi su predstavljeni u Aneksu 7.

Do danas, nijedna žalba u vezi sa raseljavanjem nije podneta preko ŽM.

9. VREMENSKI OKVIR I BUDŽET

9.1. Vremenski okvir za implementaciju APR-a

Implementacija usvojenog APR-a je odgovornost IŽS. Datumi planiranih aktivnosti navedeni u tabeli ispod su indikativni:

Tabela 6 – Vremenski okvir za implementaciju APR-a

RADNJA	VREMENSKI OKVIR	ZADACI
OBJAVLJIVANJE NACRTA APR-A	Avgust 2025	Nacrt ovog APR-a će biti objavljen na engleskom i srpskom jeziku najmanje 30 dana pre planiranih javnih konsultacija putem internet stranica IŽS i Opština.
FUNKCIONISANJE MEHANIZMA ZA ŽALBE	/	ŽM je operativan od decembra 2023. godine. Uspostavljen je kako bi se omogućilo blagovremeno, dostupno i transparentno rešavanje žalbi koje su podneli LPP i druge zainteresovane strane.
JAVNE KONSULTACIJE O NACRTU APR	Septembar 2025	Javne konsultacije će organizovati IŽS u Opštinama i biće sprovedene u skladu sa EIB ESS Standardom 2 kako bi se dobile povratne informacije LPP i drugih zainteresovanih strana o ovom dokumentu.
KONAČNO USVAJANJE APR-a I OBJAVLJIVANJE	Septembar /Oktobar 2025	Ishod javnih konsultacija i primljene povratne informacije zainteresovanih strana biće dokumentovani i uključeni u konačni APR, koji će zatim biti poslat EIB-u za njihove komentare. Po prijemu odgovora banke "bez prigovora", konačni APR će biti usvojen od strane IŽS i objavljen na IŽS i internet stranicama Opština do zvaničnog završetka Projekta.
EKSPROPRIJACIJA PRIVATNOG ZEMLJIŠTA I ISPLATA NAKNADE	U toku	Postupke eksproprijacije nastaviće nadležna odeljenja za imovinske poslove u Opštinama u skladu sa Zakonom o eksproprijaciji Republike Srbije i zahtevima ESS EIB. Raseljavanje vlasnika i korisnika iz njihove privatne imovine neće se sprovoditi pre isplate naknade, osim u izuzetnim okolnostima predviđenim Zakonom o eksproprijaciji.
GRAĐEVINSKI RADOVI	U toku	Građevinski radovi na zemljištu u javnom vlasništvu su u toku. Najranije građevinske aktivnosti na privatnom zemljištu pogođenom eksproprijacijom počće nakon što se isplate/obezbede naknade i, ako je potrebno, pruže mere pomoći.

9.2. Budžet za implementaciju APR-a

Troškove vezane za razvoj i implementaciju APR-a, uključujući naknade za zemljište i drugu imovinu, snosiće IŽS iz odobrenih budžetskih sredstava. Svake godine, IŽS će zatražiti neophodna sredstva od Ministarstva finansija u skladu sa napretkom aktivnosti propisanih ovim APR-om i drugom dokumentacijom Projekta.

Budžet za implementaciju APR-a će pokriti troškove navedene u tabeli ispod.

Tabela 7 – Budžet za eksproprijaciju i implementaciju APR-a

VRSTA TROŠKOVA	AKTIVNOSTI
PRAVNI I ADMINISTRATIVNI TROŠKOVI	- Naknade za proces eksproprijacije zemljišta (uključujući troškove procenitelja) - Troškovi za pregovaranja o naknadi i rešavanja sporova - Sudske takse i advokatski troškovi - Notarske, administrativne i dokumentacione takse - Troškovi prenosa i registracije vlasništva nad zemljištem
ANGAŽOVANJE I KOMUNIKACIJA SA ZAINTERESOVANIM STRANAMA	- Javne konsultacije i sastanci sa zajednicama - Priprema i distribucija informativnih materijala - Troškovi rada Žalbenog mehanizma

TROŠKOVI KOMPENZACIJE I MERA POMOĆI	• Isplate za otkup zemljišta, gubitak imovine i poboljšanja (trajno i privremeno) • Naknada godišnjih/višegodišnjih useva i drveća • Finansijska i logistička podrška za preseljenje • Svi dodatni troškovi u vezi sa kompenzacijom i/ili merama pomoći, kao što je definisano u Matrici prava
TROŠKOVI IMPLEMENTACIJE I PRAĆENJA APR-A	• Plate osoblja odgovornog za implementaciju APR-a i operativni troškovi • Periodično praćenje i izveštavanje o implementaciji APR-a • Aktivnosti praćenja od strane spoljnjih stručnjaka
NEPREDVIĐENI I OSTALI TROŠKOVI	• Nepredviđeni pravni ili administrativni troškovi • Dodatna naknada zbog kašnjenja ili pravnih sporova • Hitna podrška za ugrožena LPP

Usled tekućih postupaka procene vrednosti pogođenog zemljišta i druge imovine, kao i utvrđivanja odgovarajućih mera kompenzacije i pomoći, trenutno nije moguće proceniti ukupne troškove celokupnog procesa eksproprijacije na Deonici, a samim tim i budžet sprovođenja ovog APR-a

IŽS će voditi finansijsku evidenciju o gore navedenim troškovima i, kada je to potrebno ili dogovoreno, dostaviti finansijske izveštaje EIB-u.

10. PRAĆENJE I IZVEŠTAVANJE

Efikasna implementacija ovog APR-a zahteva kontinuirano praćenje, izveštavanje i korektivne mere. Usled nedostatku zakonskih zahteva za praćenje u Zakonu o eksproprijaciji Srbije ove mere se uvode kako bi se uskladile sa međunarodnim standardima i zahtevima za finansiranje projekata, obezbeđujući sveobuhvatan nadzor i odgovornost. Shodno tome, IŽS će održavati već uspostavljen sistem resursa, osoblja i procedura kako bi se osiguralo kontinuirano praćenje i redovno izveštavanje o implementaciji ovog dokumenta.

10.1. Aranžmani za praćenje

Sistem praćenja će funkcionisati na više nivoa:

- **IŽS Baza podataka o procesu pribavljanja imovine:** IŽS JIP i pravni sektor će razviti i održavati internu bazu podataka za praćenje procesa pribavljanja imovine i eksproprijacije, osiguravajući da se redovno ažurira sveobuhvatnim informacijama o pogođenim osobama i imovini. Ova baza podataka će dokumentovati sve slučajeve eksproprijacije kroz različite faze procesa, uključujući podatke o imovini i LPP, informacije o odlukama o eksproprijaciji, iznosu naknade, potpisanim sporazumima o naknadi, pružanju pomoći, promenama vlasništva i svim žalbama ili pokrenutim pravnim postupcima. S obzirom da ova baza podataka sadrži lične podatke, njen sadržaj će ostati poverljiv i nedostupan javnosti. Služiće kao osnovni interni alat za praćenje i izveštavanje o implementaciji APR-a. Aneks 2 ovog dokumenta služi kao obrazac za ovu tabelu.
- **Izvođačeve aktivnosti izveštavanja:** Menadžer za zdravlje i bezbednost na radu Izvođača, koji podržava implementaciju mehanizma za žalbe u vezi sa pitanjima vezanim za izgradnju, takođe će pomoći u sprovođenju zadataka nadzora vezanih za eksproprijaciju i preseljenje, u bliskoj koordinaciji sa IŽS i socijalnim stručnjakom u timu Inženjera. U ovoj ulozi podrške, Menadžer će olakšati komunikaciju sa podizvođačima i lokalnim vlastima, osigurati da se procedure vezane za privremeno zauzimanje zemljišta pravilno poštuju (uključujući prethodno obaveštavanje, formalno ugovaranje i adekvatnu naknadu) i održavati tačne evidencije stanja na terenu nu vezi sa pristupom zemljištu i bilo kakvom podrškom koja se pruža ranjivim pojedincima. Sve aktivnosti će se sprovoditi pod nadzorom Inženjera, a redovni mesečni izveštaji o realizaciji relevantnih zadataka iz APR-a biće dostavljena Inženjeru na analizu.
- **Spoljni monitoring:** Angažovani socijalni stručnjak (tj. Inženjer) će obezbediti transparentnost, pravičnost i efikasnost procesa raseljavanja.

U ovoj ulozi, socijalni stručnjak će biti odgovoran za sledeće zadatke:

- Ocenu implementacije APR-a i njegove usklađenosti sa EIB ESS i najboljom lokalnom praksom;
- Identifikovanje sistemskih izazova u procesu pribavljanja nepokretne imovine i pravovremeno predlaganje korektivnih mera;
- Procenu efikasnosti mera ublažavanja, posebno onih koje su usmerene na fizički raseljena lica;
- Potvrđivanje da pogođene osobe, posebno ranjive grupe, dobijaju adekvatnu podršku i prilagođenu pomoć;
- Razmatranje dostupnosti i efikasnosti mehanizama za žalbe i obezbeđivanje pravovremenog rešavanja žalbi;
- Sprovođenje monitoringa na terenu u slučaju ozbiljnih nesreća, incidenata ili nezadovoljstva pogođenih zajednica ili grupa;
- Priprema mesečnih izveštaja o praćenju za IŽS.

Da bi procenili implementaciju APR-a, IŽS i socijalni stručnjak u okviru tima Inženjera će pratiti metodologiju praćenja i ključne pokazatelje učinka (KPI) propisane u poglavlju 10 OPR-a, kao što su: broj potpisanih sporazuma o naknadi pre preuzimanja zemljišta, stopa rešavanja žalbi u roku od 30 dana, pružanje prilagođene podrške identifikovanim ugroženim domaćinstvima itd. Potencijalne promene KPI-a će biti izvršene u skladu sa razvojem procesa na terenu ili na zahtev EIB-a.

10.2. Izveštavanje o napretku

Mesečni i polugodišnji izveštaji: Socijalni stručnjak u okviru tima Inženjera, uz podršku Izvođača radova, će pripremati mesečne izveštaje o implementaciji APR-a za IŽS, u skladu sa propisanim KPI i svim dostupnim informacijama.

Nalazi iz ovih izveštaja biće sažeti u polugodišnjim izveštajima, koje će IŽS dostaviti EIB-u. Na zahtev, zapisnici sa sastanka i fotografije će biti priloženi ovim izveštajima. Sve informacije o pojedincima/domaćinstvima, njihovoj imovini i isplatama naknada će se tretirati u ovim izveštajima kao poverljive.

Konačni izveštaj o otkupu zemljišta i raseljavanju lica će biti pripremljen od strane IŽS i dostavljen EIB-u šest meseci nakon završetka svih aktivnosti pribavljanja imovine i uspešnog ublažavanja svih uticaja. Ovaj izveštaj će sadržati:

- Rezime uticaja Projekta vezano za otkup nepokretne imovine;
- Napore preduzete da se izbegne i minimizira uticaj raseljavanja;
- Rezime aktivnosti angažovanja zainteresovanih strana i dobijenih povratnih informacija;
- Statistika raseljavanja;
- Opis obezbeđenih mera kompenzacije i pomoći;
- Evidencija velikih izazova sa kojima se susrelo i implementiranih rešenja;
- Rezime ishoda Žalbenog mehanizma;
- Pregled resursa mobilisanih za planiranje i sprovođenje aktivnosti otkupa zemljišta, preseljenja i obnove sredstava za život.

Ako je potrebno, EIB može zahtevati periodične eksterne preglede usklađenosti ili spoljnu reviziju završetka implementacije APR-a.

11. REZIME NALAZA I OBAVEZA ZA IMPLEMENTACIJU

Na osnovu prethodne analize, ovaj odeljak opisuje glavne nalaze i obaveze IŽS u vezi sa očekivanim uticajima pribavljanja imovine u vezi sa Projektom:

- Najznačajniji socio-ekonomski rizik na Deonici se odnosi na raseljavanje tri ugrožena domaćinstva iz njihovih domova. Njihovo preseljenje treba da se sprovede u skladu sa merama navedenim u potpoglavljima 4.7 i 6.6 ovog dokumenta, sa posebnim osvrtom na njihove specifične potrebe i ranjivosti.
- Iako eksproprijacija obično obuhvata manje delove zemljišta, proces mora osigurati da vlasnici zemljišta zadrže pristup i kontinuirano korišćenje preostalog i okolnog zemljišta.
- Isplate naknade i obezbeđivanje mera podrške će se sprovoditi u skladu sa odredbama navedenim u tabeli 4 – Matrica prava, sa posebnim fokusom na pogođena lica koja ostvaruju prihod od eksproprianog zemljišta, vodeći računa o njihovoj ekonomskoj stabilnosti tokom i nakon njihovog raseljavanja.
- Privremeni otkup zemljišta za potrebe radova će se vršiti u skladu sa merama iz potpoglavlja 4.4, obezbeđujući minimalne poremećaje i blagovremenu restituciju privatnog zemljišta nakon završetka građevinskih aktivnosti.
- Postupci eksproprijacije koji su u toku biće sprovedeni u potpunosti u skladu sa Zakonom o eksproprijaciji i postupcima definisanim u OPR, uključujući i posebne zahteve EIB ESS, kao što je detaljno opisano u poglavlju 7 ovog dokumenta.
- IŽS će osigurati pravilno funkcionisanje ŽM-a, garantujući dostupno, transparentno i pravovremeno rešavanje žalbi. IŽS će proaktivno sarađivati sa LPP i njihovim pravnim zastupnicima kako bi predložili posredovanje u cilju izbegavanja sudskih postupaka kad god je to moguće, olakšavajući njihovo brzo i isplativo rešavanje.
- Kontinuirane konsultacije sa LPP i relevantnim zainteresovanim stranama, posebno Opštinama, održavaće se tokom procesa pribavljanja nepokretne imovine kako bi se osiguralo da mere ublažavanja ostanu odgovarajuće, društveno prihvatljive i održive.
- IŽS se obavezuje da će izdvojiti dovoljne resurse za efikasno praćenje implementacije APR-a i sprovesti redovno i transparentno izveštavanje EIB-u o napretku na Projektu, izazovima i svim preduzetim korektivnim merama.

ANEKS 1 – Vlasništvo nad zemljištem, površina i tip obuhvaćenog zemljišta po Elaboratu o eksproprijaciji

Katastarska opština	Broj i površina (ha) zemljišnih parcela potrebnih za realizaciju Projekta		Broj i površina (ha) svih zemljišnih parcela planiranih za potpunu eksproprijaciju ili administrativni prenos		Broj i površina (ha) svih zemljišnih parcela planiranih za delimičnu eksproprijaciju ili administrativni prenos		JAVNA SVOJINA				PRIVATNA SVOJINA											
							Broj i površina (ha) svih javnih zemljišnih parcela planiranih za potpunu eksproprijaciju ili administrativni prenos		Broj i površina (ha) svih javnih zemljišnih parcela planiranih za delimičnu eksproprijaciju ili administrativni prenos		Broj i površina (m²) svih privatnih parcela planiranih za potpunu/delimičnu eksproprijaciju (P – potpuna, D – delimična)			Broj i površina (m²) svih zemljišnih parcela u vlasništvu fizičkih lica planiranih za potpunu/delimičnu eksproprijaciju			Broj i površina (m²) svih zemljišnih parcela u vlasništvu privatnih privrednih subjekata planiranih za potpunu/delimičnu eksproprijaciju			Broj privatnih parcela i njihova površina (m²) prema vrsti zemljišta: 1. Poljoprivredno zemljište 2. Šumsko zemljište 3. Građevinsko zemljište 4. Ostalo zemljište		
1. Staničenje Piroć	2	1,9582	1	1,9425	1	0,0157	1	1,9425	1	0,0157	0	P. 0 D. 0	0 0	0	P. 0 D. 0	0 0	0	P. 0 D. 0	0 0	1. 2. 3. 4.	0 0 0 0	0 0 0 0
2. Sopot Piroć	23	13,6639	12	13,5005	11	0,1634	12	13,5005	7	0,1195	4	P. 0 D. 4	0 0 439	4	P. 0 D. 4	0 0 439	0	P. 0 D. 0	0 0 0	1. 2. 3. 4.	4 0 0 0	439 0 0 0
3. Piroć grad* Piroć	66	21,6373	42	21,2387	24	0,3986	41	21,2088	14	0,3756	11	P. 1 D. 10	299 230	9	P. 1 D. 8	299 185	2	P. 0 D. 2	0 45	1. 2. 3. 4.	0 0 11 0	0 0 529 0
4. Piroć-Van Varoš Piroć	56	11,1131	44	10,9782	12	0,1349	43	10,9752	8	0,1021	5	P. 1 D. 4	27 328	5	P. 1 D. 4	27 328	0	P. 0 D. 0	0 0	1. 2. 3. 4.	1 0 4 0	27 0 328 0
5. Veliki Jovanovac Piroć	6	8,8532	5	8,8364	1	0,0168	5	8,8364	1	0,0168	0	P. 0 D. 0	0 0	0	P. 0 D. 0	0 0	0	P. 0 D. 0	0 0	1. 2. 3. 4.	0 0 0 0	0 0 0 0
6. Veliko Selo Piroć	4	5,6496	1	5,6423	3	0,0073	1	5,6423	2	0,0041	1	P. 0 D. 1	0 32	1	P. 0 D. 1	0 32	0	P. 0 D. 0	0 0	1. 2. 3. 4.	1 0 0 0	32 0 0 0
7. Vojnegovac Piroć	5	0,1509	1	0,0908	4	0,0601	1	0,0908	3	0,0539	1	P. 0 D. 1	0 62	1	P. 0 D. 1	0 62	0	P. 0 D. 0	0 0	1. 2. 3. 4.	1 0 0 0	62 0 0 0
8. Mali Jovanovac Piroć	3	0,0208	1	0,0071	2	0,0137	1	0,0071	2	0,0137	0	P. 0 D. 0	0 0	0	P. 0 D. 0	0 0	0	P. 0 D. 0	0 0	1. 2. 3. 4.	0 0 0 0	0 0 0 0
	10	6,6107	8	6,5888	2	0,0219	8	6,5888	2	0,0219	0	P. 0	0	0	P. 0	0	0	P. 0	0	1.	0	0

9. Poljska Ržana Piro												0	D.	0	0	D.	0	2.	0	0
												0	0	0	0	0	0	3.	0	0
												0	0	0	0	0	0	4.	0	0
10. Trnjana Piro	5	3,0108	3	2,9895	2	0,0213	3	2,9895	2	0,0213	0	P.	0	0	P.	0	0	1.	0	0
											0	0	0	0	0	0	0	2.	0	0
											0	D.	0	0	D.	0	0	3.	0	0
											0	0	0	0	0	0	0	4.	0	0
11. Gradište Piro	2	2,5452	1	2,4965	1	0,0487	1	2,4965	0	0	1	P.	0	0	P.	0	0	1.	0	0
											1	0	0	0	0	0	0	2.	0	0
											1	D.	487	487	D.	487	487	3.	1	487
											1	1	1	1	1	1	1	4.	0	0
12. Željuša Dimitrovgrad	4	0,5208	1	0,4945	3	0,0263	1	0,4945	3	0,0263	0	P.	0	0	P.	0	0	1.	0	0
											0	0	0	0	0	0	0	2.	0	0
											0	D.	0	0	D.	0	0	3.	0	0
											0	0	0	0	0	0	0	4.	0	0
13. Lukavica Dimitrovgrad	4	3,6165	2	3,6140	2	0,0025	2	3,6140	1	0,0009	1	P.	0	0	P.	0	0	1.	0	0
											1	0	0	0	0	0	0	2.	0	0
											1	D.	16	16	D.	16	16	3.	1	16
											1	1	1	1	1	1	1	4.	0	0
14. Obranovac Piro	8	7,3052	7	7,2965	1	0,0087	7	7,2965	1	0,0087	0	P.	0	0	P.	0	0	1.	0	0
											0	0	0	0	0	0	0	2.	0	0
											0	D.	0	0	D.	0	0	3.	0	0
											0	0	0	0	0	0	0	4.	0	0
15. Srečkovac Piro	2	1,2207	1	1,1897	1	0,0310	1	1,1897	1	0,0310	0	P.	0	0	P.	0	0	1.	0	0
											0	0	0	0	0	0	0	2.	0	0
											0	D.	0	0	D.	0	0	3.	0	0
											0	0	0	0	0	0	0	4.	0	0
16. Sukovo Piro	30	8,9406	14	8,5923	16	0,3483	14	8,5923	5	0,2506	11	P.	425	425	P.	0	0	1.	11	977
											11	1	1	1	1	1	1	2.	0	0
											11	D.	552	552	D.	977	977	3.	0	0
											11	10	10	10	10	10	10	4.	0	0
17. Činglavci Piro	3	6,2489	2	6,2320	1	0,0169	2	6,2320	1	0,0169	0	P.	0	0	P.	0	0	1.	0	0
											0	0	0	0	0	0	0	2.	0	0
											0	D.	0	0	D.	0	0	3.	0	0
											0	0	0	0	0	0	0	4.	0	0
18. Gojin Dol Dimitrovgrad	11	1,4019	2	1,3315	9	0,0704	2	1,3315	5	0,0677	4	P.	0	0	P.	0	0	1.	4	27
											4	0	0	0	0	0	0	2.	0	0
											4	D.	27	27	D.	27	27	3.	0	0
											4	4	4	4	4	4	4	4.	0	0
Total	244	104.4 ha	148	103 ha	96	1,4 ha	146	103 ha	59	1,1 ha	39	P.	751	751	P.	751	751	1.	22	1558
											39	3	3	3	3	3	3	2.	0	0
											39	D.	2173	2173	D.	2128	2128	3.	17	1366
											39	36	36	36	36	36	36	4.	0	0
* U KO Piro grad biće ekspropisane 4 umesto 11 privatnih parcela, ukupne površine 168 m² umesto 529 m² zemljišta. Ovde se nalazi i jedna parcela koja je u vlasništvu i fizičkih i pravnih lica, ali je evidentirana kao vlasništvo fizičkih lica jer su pravna lica u pretežnom vlasništvu istih.												2924m²			2879m²		45 m²		39	2924m²

ANEKS 3 - Materijali za socio-ekonomsko istraživanje – Upitnici

UPITNIK ZA DOMAĆINSTVA KOJA SU POGOĐENA FIZIČKIM PRESELJENJEM (POLUSTRUKTURIRANI INTERVJU)

Poštovani/a,

Svrha ovog upitnika je prikupljanje podataka potrebnih za izradu Akcionog plana raseljavanja (APR), kao i za procenu potencijalnih društvenih uticaja koje rekonstrukcija i modernizacija železničke pruge Niš–Dimitrovgrad (deonica Staničenje–Dimitrovgrad) može imati na lokalne zajednice, posebno na domaćinstva čija je imovina predmet eksproprijacije. Svi prikupljeni podaci biće zaštićeni u skladu sa Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti i koristiće se isključivo za potrebe ovog projekta. Učešće u ovom istraživanju je dobrovoljno. Niste u obavezi da odgovorite ni na jedno pitanje na koje ne želite, a imate pravo da u bilo kom trenutku odustanete od intervjua.

A. IDENTITET ISPITANIKA I ČLANOVA DOMAĆINSTVA

1. Ime i prezime vlasnika/zakupca: _____

2. Pol: ☐ Muški ☐ Ženski

3. Starosna struktura vlasnika:

☐ 18-34

☐ 35-64

☐ 65 i više

4. Koliki je ukupan broj članova u Vašem domaćinstvu?

☐ 1 član

☐ 2 člana

☐ 3 člana

☐ 4 člana

☐ 5-6 članova

☐ 7+ članova

5. Koliko godina imaju članovi Vašeg domaćinstva i koja je veza sa vlasnikom/zakupcem?

Član 1: _____ godina, veza sa vlasnikom/zakupcem: _____

Član 2: _____ godina, veza sa vlasnikom/zakupcem: _____

Član 3: _____ godina, veza sa vlasnikom/zakupcem: _____

Član 4: _____ godina, veza sa vlasnikom/zakupcem: _____

Član 5: _____ godina, veza sa vlasnikom/zakupcem: _____

6. Ime i prezime ispitanika (u slučaju da ispitanik nije vlasnik/zakupac): _____

7. Veza sa vlasnikom/zakupcem (u slučaju da ispitanik nije vlasnik/zakupac): _____

8. Kontakt telefon: _____

B. SOCIO-EKONOMSKI PODACI

1. Poslednji stepen obrazovanja ispitanika:

- ☐ Nezavršena osnovna škola
- ☐ Završena osnovna škola
- ☐ Završena srednja škola
- ☐ Viša škola/Fakultet
- ☐ Specijalizacija, magistratura/master ili doktorat

2. Radni status ispitanika:

- ☐ Zaposlen/a
- ☐ Nezaposlen/a
- ☐ Student/kinja
- ☐ Penzioner/ka
- ☐ Domaćica/ćin

3. Koji je glavni izvor prihoda Vašeg domaćinstva:

- ☐ Poljoprivreda
- ☐ Plata
- ☐ Penzija
- ☐ Socijalna pomoć
- ☐ Izdavanje imovine
- ☐ Drugo: _____

4. Koji je (ako ga imate) sporedni izvor prihoda Vašeg domaćinstva:

- ☐ Poljoprivreda
- ☐ Plata
- ☐ Penzija
- ☐ Socijalna pomoć
- ☐ Izdavanje imovine
- ☐ Drugo: _____

5. Bračni status ispitanika:

- ☐ Neoženjen/neudata
- ☐ Oženjen/udata
- ☐ Razveden/a
- ☐ Udovac/udovica

6. Koliko dugo živite u ovom naselju?

- ☐ Ne živim ovde, ali sam vlasnik imovine
- ☐ Oduvek živim ovde

☐ Manje od 1 godine

☐ 1-5 godina

☐ 6-10 godina

☐ 11+ godina

7. Kolika su prosečna ukupna mesečna primanja Vašeg domaćinstva iz svih izvora (plata, penzija itd.)?

☐ Manje od 30.000 RSD

☐ 30.001 – 50.000 RSD

☐ 50.001 – 80.000 RSD

☐ 80.001 – 120.000 RSD

☐ Više od 120.000 RSD

☐ Ne želim da odgovorim

8. Da li neko od članova domaćinstva ima neki oblik invaliditeta, specifične potrebe ili je u stanju koje zahteva stalnu negu i podršku (npr. smetnje u kretanju, oštećenje vida/sluha, hronične bolesti koje utiču na svakodnevno funkcionisanje)?

☐ Da ☐ Ne

Ako da, molimo navedite više detalja o ovoj osobi/ovim osobama:

9. Da li neko od članova domaćinstva koristi kućnu negu ili drugu socijalnu uslugu (npr. pomoć u kući, dnevni boravak, lični pratilac)?

☐ Da ☐ Ne

Ako da, molimo navedite više detalja o ovoj osobi/ovim osobama:

10. Da li neko od članova domaćinstva prima socijalnu pomoć ili drugu pomoć od strane države (npr. novčana socijalna pomoć, dečiji dodatak, tuđa nega i pomoć, jednokratna pomoć)?

☐ Da ☐ Ne

Ako da, molimo navedite više detalja o ovoj osobi/ovim osobama:

11. Da li neko od članova domaćinstva pripada ranjivoj kategoriji (npr. žena kao glava domaćinstva, stariji od 65 godina bez podrške, osoba sa invaliditetom, samohrani roditelj...)?

☐ Da ☐ Ne

Ako da, molimo navedite više detalja o ovoj osobi/ovim osobama:

C. PODACI O IMOVINI KOJA SE EKSPROPRISUJE

1. Katastrarska opština u kojoj se nalazi objekat koji je predmet eksproprijacije:

- ☐ Sopot
- ☐ Pirot – Van varoš
- ☐ Pirot grad
- ☐ Veliko selo
- ☐ Vojnegovac
- ☐ Sukovo
- ☐ Gradište
- ☐ Gojin Dol
- ☐ Lukavica

2. Broj parcele: _____

3. Da li je eksproporisana cela ili deo parcele?

- ☐ Cela ☐ Deo

4. Površina parcele (m²): _____

5. Status zemljišta (kako je registrovano):

- ☐ Građevinsko ☐ Poljoprivredno ☐ Drugo: _____

6. Da li se parcela koristi za izdavanje?

- ☐ Da ☐ Ne

7. Da li ste vlasnik:

- ☐ Samostalni ☐ Suvlasnik ☐ Zakupac

Ako ste suvlasnik, broj suvlasnika: _____

8. Da li domaćinstvo ima obavezu otplate mesečnog kredita vezanog za imovinu koja je predmet eksproprijacije?

- ☐ Da ☐ Ne

Ako da, molimo navedite vrstu kredita i iznos mesečne otplate: _____

9. Da li zemljište koje je pogođeno eksproprijacijom sadrži pomoćne objekte?

- ☐ Da ☐ Ne

Ako da, molimo precizirajte vrstu objekata i površinu: _____

10. Da li planirate da podnesete zahtev za eksproprijaciju preostalog dela zemljišta koje nije obuhvaćeno postupkom eksproprijacije?

- ☐ Ne, cela parcela je eksproporisana.
- ☐ Nisam zainteresovan za eksproprijaciju preostalog dela.
- ☐ Nisam bio upoznat sa ovom mogućnošću.
- ☐ Već sam podneo zahtev za eksproprijaciju preostalog dela.

D. KARAKTERISTIKE OBJEKTA NA PARCELI

1. Vrsta objekta:

☐ Kuća za stanovanje/Stan ☐ Vikendica ☐ Pomoćni objekat ☐ Drugo: _____

2. Površina objekta (ukupna bruto m²): _____

3. Godina izgradnje (približno): _____

4. Svrha objekta:

☐ Za stalni boravak

☐ Za odmor i rekreaciju

☐ Za poljoprivredne radove ili privrednu delatnost _____ (navesti koju)

☐ Za izdavanje (stanarina/poslovni prostor)

5. Materijal od kog je objekat napravljen (dominantni):

☐ Cigla

☐ Beton

☐ Kamen

☐ Drvo

☐ Kombinovani

☐ Drugo: _____

6. Sadržaji objekta (molimo označite relevantno i dodajte prema potrebi):

☐ Broj soba: _____

☐ Povezan na sistem vodosnabdevanja

☐ Ima kanalizaciju/septičku jamu

☐ Ima električnu energiju

☐ Tip grejanja: _____

☐ Drugo: _____

7. Da li je objekat legalizovan?

☐ Da ☐ Ne

E. PLANOWI NAKON EKSPROPRIJACIJE

1. Koji vid kompenzacije biste najviše preferirali?

☐ Novčani

☐ Zamenska imovina

☐ Drugo: _____

2. Ako biste primili novčanu kompenzaciju, kako planirate da je iskoristite?

☐ Kupovina stambenog prostora

☐ Gradnja stambenog prostora

- ☐ Kupovina poljoprivrednog zemljišta
- ☐ Pokretanje ili proširenje poljoprivredne proizvodnje
- ☐ Pokretanje posla
- ☐ Štednja
- ☐ Otplata duga ili kredita
- ☐ Podrška članovima porodice
- ☐ Još ne znam
- ☐ Drugo: _____

3. Da li planirate da kupite novu nekretninu?

- ☐ Da ☐ Ne

Ako da, u kojoj katastarskoj opštini: _____

4. Da li planirate da gradite novu nekretninu?

- ☐ Da ☐ Ne

Ako da, u kojoj katastarskoj opštini: _____

5. Ako da, da li već posedujete parcelu za izgradnju?

- ☐ Da ☐ Ne

6. Da li Vam je potrebna pomoć pri organizaciji preseljenja (npr. fizička pomoć, transport)?

- ☐ Da ☐ Ne

Ako da, molimo precizirajte vrstu pomoći: _____

F. INFORMISANOST O PRAVIMA U PROCESU EKSPROPRIJACIJE

1. Da li ste upoznati sa svojim pravima u procesu eksproprijacije?

- ☐ Da ☐ Delimično ☐ Ne

2. Da li znate kome da se obratite za zaštitu i ostvarivanje svojih prava u vezi sa postupkom eksproprijacije?

- ☐ Da, znam tačno kome da se obratim
- ☐ Ne, ne znam kome da se obratim
- ☐ Planiram da se dodatno informišem

G. INFORMISANOST I STAVOVI O PROJEKTU

1. Kako ste saznali za projekat rekonstrukcije i modernizacije pruge?

- ☐ Mediji
- ☐ Lokalna samouprava
- ☐ Susedi/prijatelji
- ☐ Direktno od predstavnika projekta
- ☐ Drugo: _____

2. Kakvo je Vaše mišljenje o ovom projektu?

- ☐ Pozitivno
- ☐ Negativno
- ☐ Neutralno

Komentari:

Molimo Vas da ovde napišete sve dodatne komentare, pitanja ili sugestije koje imate u vezi sa projektom, postupkom eksproprijacije ili radovima na deonici Staničenje–Dimitrovgrad:

UPITNIK ZA DOMAĆINSTVA ČIJE JE ZEMLJIŠTE PREDMET EKSPROPRIJACIJE

Poštovani/a,

Svrha ovog upitnika je prikupljanje podataka potrebnih za izradu Akcionog plana raseljavanja (APR), kao i za procenu potencijalnih društvenih uticaja koje rekonstrukcija i modernizacija železničke pruge Niš–Dimitrovgrad (deonica Staničenje–Dimitrovgrad) može imati na lokalne zajednice, posebno na pojedince čije je zemljište predmet eksproprijacije. Svi prikupljeni podaci biće zaštićeni u skladu sa Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti i koristiće se isključivo za potrebe ovog projekta. Učešće u ovom istraživanju je dobrovoljno. Niste u obavezi da odgovorite ni na jedno pitanje na koje ne želite, a imate pravo da u bilo kom trenutku odustanete od intervjua.

A. IDENTIFIKACIONI PODACI O VLASNIKU ILI ISPITANIKU

1. Ime i prezime vlasnika: _____
2. Pol: ☐ Muški ☐ Ženski
3. Starosna struktura vlasnika:
☐ 18-34
☐ 35-64
☐ 65 i više
4. Ime i prezime ispitanika (u slučaju da ispitanik nije vlasnik): _____
5. Veza sa vlasnikom (u slučaju da ispitanik nije vlasnik): _____
6. Kontakt telefon: _____

B. SOCIO-EKONOMSKI PODACI

1. Poslednji stepen obrazovanja ispitanika:
☐ Nezavršena osnovna škola
☐ Završena osnovna škola
☐ Završena srednja škola
☐ Viša škola/Fakultet
☐ Specijalizacija, magistratura/master ili doktorat
2. Radni status ispitanika:
☐ Zaposlen/a
☐ Nezaposlen/a
☐ Student/kinja
☐ Penzioner/ka
☐ Domaćica/ćin
3. Koliko dugo živite u ovom naselju?
☐ Ne živim ovde, ali sam vlasnik imovine
☐ Oduvek živim ovde
☐ Manje od 1 godine

☐ 1-5 godina

☐ 6-10 godina

☐ 11+ godina

4. Koji je glavni izvor prihoda Vašeg domaćinstva:

☐ Poljoprivreda

☐ Plata

☐ Penzija

☐ Socijalna pomoć

☐ Izdavanje imovine

☐ Drugo: _____

5. Koji je (ako ga imate) sporedni izvor prihoda Vašeg domaćinstva:

☐ Poljoprivreda

☐ Plata

☐ Penzija

☐ Socijalna pomoć

☐ Izdavanje imovine

☐ Drugo: _____

C. STATUS I NAMENA ZEMLJIŠTA KOJE SE EKSPROPRIŠE

1. Katastrarska opština u kojoj se nalazi objekat koji je predmet eksproprijacije:

☐ Sopot

☐ Pirot – Van varoš

☐ Pirot grad

☐ Veliko selo

☐ Vojnegovac

☐ Sukovo

☐ Gradište

☐ Gojin Dol

☐ Lukavica

2. Broj parcele: _____

3. Da li je eksproporisana cela ili deo parcele?

☐ Cela ☐ Deo

4. Površina parcele koja je predmet eksproprijacije (m²): _____

5. Status zemljišta (kako je registrovano):

☐ Građevinsko ☐ Poljoprivredno ☐ Drugo: _____

6. Da li se parcela (ili njen deo) koristi za izdavanje?

☐ Da ☐ Ne

7. Vaš status u odnosu na parcelu koja se ekspropriše:

☐ Vlasnik (samostalni)

☐ Suvlasnik

☐ Zakupac

Ako ste suvlasnik, broj suvlasnika: _____

8. Da li se zemljište koristi u komercijalne svrhe (za proizvodnju poljoprivrednih proizvoda, izdavanje u zakup i sl.)?

☐ Da

☐ Ne

9. Ako se koristi za poljoprivredu/izdavanje, procenjeni godišnji prihod od eksproprianog zemljišta:

☐ Nema ga

☐ Manji od 100.000 RSD

☐ 100.000 – 500.000 RSD

☐ 500.001 – 1.000.000 RSD

☐ Više od 1.000.000 RSD

10. Da li planirate da podnesete zahtev za eksproprijaciju preostalog dela zemljišta koje nije obuhvaćeno postupkom eksproprijacije?

☐ Ne, cela parcela je eksproprianana.

☐ Nisam zainteresovan za eksproprijaciju preostalog dela.

☐ Nisam bio upoznat sa ovom mogućnošću

☐ Već sam podneo zahtev za eksproprijaciju preostalog dela.

D. UTICAJ EKSPROPRIJACIJE NA POLJOPRIVREDU

1. Da li na delu parcele koje je predmet eksproprijacije ima zasada ili drugih pomoćnih objekata?

☐ Da, ima zasada (npr. voće, žitarice, višegodišnja stabla)

☐ Da, ima pomoćnih objekata (npr. skladište)

☐ Ima i zasada i pomoćnih objekata

☐ Ne, nema ničega na toj parceli/delu parcele

2. Da li će eksproprijacija zemljišta uticati na Vašu poljoprivrednu proizvodnju?

☐ Da, značajno

☐ Da, u manjoj meri

☐ Ne, neće imati uticaja

E. NAKNADA I EKONOMSKI EFEKTI

1. Koji vid kompenzacije biste najviše preferirali?

- ☐ Novčani
- ☐ Zamenska imovina
- ☐ Drugo: _____

2. Da li ste zadovoljni iznosom naknade koja Vam je ponuđena za eksproprijaciju zemljišta?

- ☐ Da
- ☐ Ne
- ☐ Nije mi još ponuđena

3. Da li će eksproprijacija zemljišta uticati na Vaše ukupne prihode?

- ☐ Značajno će uticati na moj izvor prihoda
- ☐ Blago će uticati na moj izvor prihoda
- ☐ Neće imati nikakav uticaj na moj izvor prihoda

F. PLANOVI NAKON EKSPROPRIJACIJE

1. Ako biste primili novčanu kompenzaciju, kako planirate da je iskoristite?

- ☐ Zbog male površine eksproprianog zemljišta i niskog iznosa naknade, ne planiram konkretnu namenu
- ☐ Još uvek nije dostavljena ponuda za naknadu, te ne mogu da planiram upotrebu sredstava.
- ☐ Štednja
- ☐ Drugo: _____

2. Da li ste u procesu rešavanja pitanja vezanih za vašu imovinu (naknada, nova lokacija, itd.)?

- ☐ Da, u procesu sam rešavanja pitanja vezanih za naknadu za eksproprijaciju
- ☐ Da, u procesu sam rešavanja pitanja vezanih za novu lokaciju ili zamenu zemljišta
- ☐ Ne, još uvek nisam započeo proces rešavanja tih pitanja
- ☐ Ne, nemam planove da rešavam ova pitanja u skorije vreme
- ☐ Završio/la sam ceo proces rešavanja pitanja vezanih za moju imovinu

G. INFORMISANOST O PRAVIMA U PROCESU EKSPROPRIJACIJE

1. Da li ste upoznati sa svojim pravima u procesu eksproprijacije?

- ☐ Da ☐ Delimično ☐ Ne

2. Da li znate kome da se obratite za zaštitu i ostvarivanje svojih prava u vezi sa postupkom eksproprijacije?

- ☐ Da, znam tačno kome da se obratim
- ☐ Ne, ne znam kome da se obratim
- ☐ Planiram da se dodatno informišem

H. INFORMISANOST I STAVOVI O PROJEKTU

1. Kako ste saznali za projekat rekonstrukcije i modernizacije pruge?

- ☐ Mediji
- ☐ Lokalna samouprava
- ☐ Susedi/prijatelji
- ☐ Direktno od predstavnika projekta
- ☐ Drugo: _____

2. Kakvo je Vaše mišljenje o ovom projektu?

- ☐ Pozitivno
- ☐ Negativno
- ☐ Neutralno

Komentari:

Molimo Vas da ovde napišete sve dodatne komentare, pitanja ili sugestije koje imate u vezi sa projektom, postupkom eksproprijacije ili radovima na deonici Staničenje–Dimitrovgrad:

UPITNIK ZA PRIVREDNE SUBJEKTE ČIJE JE ZEMLJIŠTE PREDMET EKSPROPRIJACIJE

Poštovani/a,

Svrha ovog upitnika je prikupljanje podataka potrebnih za izradu Akcionog plana raseljavanja (APR) od predstavnika privrednih subjekata čije je zemljište predmet delimične eksproprijacije u okviru projekta rekonstrukcije i modernizacije železničke pruge Niš–Dimitrovgrad (deonica Staničenje–Dimitrovgrad). Svi prikupljeni podaci biće zaštićeni u skladu sa Zakonom o zaštiti podataka o ličnosti i koristiće se isključivo za potrebe ovog Projekta. Učešće u ovom istraživanju je dobrovoljno. Niste u obavezi da odgovorite ni na jedno pitanje na koje ne želite, a imate pravo da u bilo kom trenutku odustanete od intervjua.

A. OSNOVNI PODACI

1. Katastrarska opština u kojoj se nalazi parcela koja je predmet eksproprijacije:

- ☐ Sopot
- ☐ Pirot – Van Varoš
- ☐ Pirot grad
- ☐ Veliko selo
- ☐ Vojnegovac
- ☐ Sukovo
- ☐ Gradište
- ☐ Gojin Dol
- ☐ Lukavica

2. Vrsta eksproprijacije:

- ☐ Potpuna
- ☐ Delimična – unesite površinu zemljišta koje se ekspropriše: _____ m²

3. Pol ispitanika:

- ☐ Muški ☐ Ženski

4. Pozicija ispitanika u okviru preduzeća:

- ☐ Vlasnik / Direktor
- ☐ Zaposleni
- ☐ Ovlašćeno lice

B. PODACI O POSLOVNOM SUBJEKTU

1. Naziv preduzeća (ili pravnog lica): _____

2. Vrsta poslovne delatnosti: _____

3. Godina osnivanja preduzeća: _____

4. Da li je preduzeće aktivno?

- ☐ Da ☐ Ne ☐ Stečaj

5. Da li se poslovne aktivnosti obavljaju na parceli koja je predmet eksproprijacije?

☐ Da ☐ Ne

6. Da li je objekat na parceli legalizovan?

☐ Da ☐ Ne ☐ Ne postoji objekat, samo zemljište

7. Godina izgradnje ili poslednje rekonstrukcije objekta (ako postoji): _____

8. Koliki je prosečan mesečni neto prihod preduzeća (u poslednjih 12 meseci)?

☐ Manje od 100.000 RSD

☐ 100.000 – 500.000 RSD

☐ 500.001 – 1.000.000 RSD

☐ Više od 1.000.000 RSD

C. UTICAJ EKSPROPRIJACIJE

1. Da li će delimična eksproprijacija zemljišta uticati na Vaše poslovanje?

☐ Da, značajno

☐ Da, u manjoj meri

☐ Neće imati uticaja

2. Na šta konkretno očekujete da eksproprijacija utiče:

☐ Gubitak klijenata i posla

☐ Gubitak planiranog prihoda

☐ Gubitak pristupa objektu ili infrastrukturi

☐ Oštećenje mašina i opreme

☐ Gubitak prihoda zaposlenih zbog prekida rada

☐ Smanjenje vrednosti imovine

☐ Neće imati uticaja jer je reč o maloj površini zemljišta koje je predmet eksproprijacije

3. Koliko imate stalno zaposlenih u preduzeću?

a) Od toga članova vašeg domaćinstva: _____

b) Ostalih: _____

4. Koliko imate privremeno zaposlenih (npr. sezonskih)?

a) Članova domaćinstva: _____

b) Ostalih: _____

D. KOMENZACIJA I PLANOVI

1. Koju formu kompenzacije biste najviše preferirali?

☐ Novčana nadoknada

☐ Zemljište kao zamena

☐ Drugo (navedite): _____

2. Na koji način biste koristili kompenzaciju (u slučaju novčane nadoknade)?

- ☐ Kupovina druge parcele
- ☐ Investicija u poslovanje
- ☐ Drugo: _____

E. INFORMISANOST O PRAVIMA U PROCESU EKSPROPRIJACIJE

1. Da li ste upoznati sa svojim pravima u procesu eksproprijacije?

- ☐ Da
- ☐ Ne

2. Znate li kome da se obratite za dodatne informacije ili pomoć?

- ☐ Da
- ☐ Ne
- ☐ Planiram da se informišem

F. INFORMISANOST I STAVOVI O PROJEKTU

1. Kako ste saznali za projekat rekonstrukcije pruge?

- ☐ Mediji
- ☐ Lokalna samouprava
- ☐ Susedi/prijatelji
- ☐ Direktno od predstavnika projekta
- ☐ Drugo: _____

2. Kakvo je Vaše mišljenje o ovom projektu?

- ☐ Pozitivno
- ☐ Negativno
- ☐ Neutralno

Komentari:

Molimo Vas da ovde napišete sve dodatne komentare, pitanja ili sugestije koje imate u vezi sa projektom, postupkom eksproprijacije ili radovima na deonici Staničenje–Dimitrovgrad:

ANEKS 6 – Obrazac žalbe

Referentni broj žalbe (popunjava referent za prikupljanje žalbi):			
Kontakt podaci: Napomena: Žalbe se mogu podneti anonimno i u tom slučaju obaveštenje o rešenju će biti istaknuto na oglasnoj tabli na mestu sa kog je žalba prikupljena.	Ime i prezime:		
	Adresa:		
	Ukoliko želite da Vas o rešenju žalbe obavestimo putem Pošte, molimo Vas da upišete adresu stanovanja:		
	Tel:		
E-mail:			
Kako želite da budete kontaktirani / obavešteni o rešenju? Molimo označite polje.	Poštom:	Telefonom:	E-mailom:
Detalji Vaše žalbe. Molimo opišite probleme, kome se to desilo, kada, gde i koliko puta.			
Koji je Vaš predloženi način rešavanja žalbe?			
Potpis:		Datum:	
Ime i prezime referenta:			

ANEKS 7 – Obrazac dnevnika žalbi

[illegible]